

Lourdes SORIANO ROBLES – Irene CAPDEVILA ARRIZABALAGA –
Jaume DE PUIG I OLIVER
IRCVN – *Universitat de Barcelona, Universitat de Barcelona,*
Institut d'Estudis Catalans

QUINZE FRAGMENTS NOUS
DE LA VIDA DE JESUCRIST DE FRANCESC EIXIMENIS:
ARXIU-BIBLIOTECA DELS FRANCISCANS DE CATALUNYA,
FRAGMENTS, CARPETA 1, MSS. 01, 02, 03.

SIGLES

ATCA = *Arxiu de Textos Catalans Antics*, Barcelona 1982 →.
BC = Biblioteca de Catalunya.
BITECA = *Bibliografia de Textos Antics Catalans, Valencians i Balears*, Berkeley,
The Bancroft Library, University of California, 1997 →.
BRIQUET = Ch. M. BRIQUET, *Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du
papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*, 4 vols., Leipzig 1923.
cap. = capítol, capítols
IEC = Institut d'Estudis Catalans
f. = foli, folis
fn interlin = *fi de l'interliniat*
interlin = *interliniat*
ms. = manuscrit
r = recto
v = verso
VC = *Vida de Jesucrist*.

Introducció

El franciscans de Catalunya han recuperat fragments de manuscrits englotits en guardes de llibres vells, els han ordenats i n'han digitalitzat un cert nombre. Alguns d'aquests fragments han estat trets a la llum fa poc.¹ Són, en la seva major partida, fragments molt fatigats, que necessiten tractaments de restauració lents d'aplicar, no sempre fàcils d'emprenre, degut a llur cost.

---

1. Cf. Agustí BOADAS LLAVAT, *Els franciscans a Catalunya. Història, convents i frarades (1214-2014)*, Lleida, Pagès editors 2014, p. 77, on l'autor feia publicar la fotografia d'un fragment amb el text d'infra, Apèndix VIII, text dels «Capítols LXV i LXVI» corresponent al ms. 03, 1e-2e [f. 93rab]. Partint d'aquesta fotografia, vam iniciar les recerques a l'Arxiu-Biblioteca dels Franciscans de Catalunya, amb els resultats que ara es presenten. Volem agrair a Araceli Rosillo-Luque, responsable del fons antic, la seva amabilitat i disposició durant les nostres visites a l'Arxiu-Biblioteca.

Devem a la generositat dels fills de sant Francesc que no hi hagi hagut cap trava per accedir a uns documents com aquests. Aquí ens centrarem en la identificació, en una primera valoració i en la transcripció diplomàtica d'alguns dels textos exhumats. Ens interessem ací pels que hem identificats com pertanyents a la *Vida de Jesucrist* de Francesc Eiximenis. No consta, per ara, que en l'arxiu dels franciscans de Catalunya hi hagi altres fragments manuscrits d'altres obres eiximenisianes. Potser campanyes ulteriors donaran més resultats. Els que ara es publiquen no deixen d'ésser significatius. Més significativa encara és la troballa d'un fragment de la traducció catalana de la *Crònica dels XXIV Generals*, traducció absolutament desconeguda fins avui, l'exemplar manuscrit de la qual constitueix, per tant, un *unicum*.² Al mateix temps, amb el paquet de fragments manuscrits han emergit uns folis de l'edició Rosenbach (Barcelona 1495) del *Llibre de les Dones*, d'Eiximenis,³ que aquí no estudiarem.

Intuïm que no haurà estat fàcil per als franciscans catalans prendre el determini de salvar definitivament uns elements bibliogràfics que solen tenir en comú el presentar un estat lamentable. Aquesta llei de desferres són a totes les biblioteques eclesiàstiques i a tots els arxius públics o privats d'una certa antiguitat. Solen ésser munts de pergamins i papers provinents de manuscrits i llibres desballestats, material podrit de fongs i humitats, de qui sap quina procedència iniqua. La temptació de llançar-los a la bassa l'han tinguda tots els bibliotecaris i arxivers, perquè posar-se a treballar amb tals elements fa una mandra espantosa, vista la paciència i la tenacitat que demanen per a extreure'n resultats que a vegades és dubtós que hagin valgut l'esforç esmerçat a obtenir-los. Per això encara és més lloable la decisió dels franciscans catalans de salvar els que els han pervinguts i de posar-los a disposició del públic estudiós a mesura que van emergint.

Algun dia se sabrà perquè aquests fragments van passar desapercibuts al P. Martí de Barcelona, caputxí, i als franciscans que abans i després de la darrera guerra civil van treballar sobre Eiximenis. Fa la impressió que els fragments publicats són només una part del material pendent d'exploració. En tot cas, amb els fragments apareguts⁴ i pel que fa al text manuscrit en català, la *Vida de Jesucrist* del menoret gironí es consolida, i de molt, com la més ben representada des del punt de vista quantitatiu: 23 testimonis del *Llibre de les Dones*, 26 testimonis del *Llibre dels Àngels*, 31 testimonis de la *Vida de Jesucrist*.⁵ Si això ve a complicar la ja problemàtica edició crítica d'aquest text eiximenisià llarguíssim, també és cert que l'augment dels testimonis romanos l'enriqueix,

2. Cf. *ib.*, 45-47. El text és estudiat i editat, supra, p. 461-500.

3. Cf. BITECA, s. v. *Llibre de les Dones*, manid 1471.

4. Els va recuperar i identificar, precisant de quins volums procedien, el P. Josep Martí Mayor (1918-2001), arxiver estat del convent franciscà del carrer de Santaló, a Barcelona.

5. Cf. Jaume DE PUIG I OLIVER, «Sobre els manuscrits de les traduccions en francès del *Llibre dels Àngels* de Francesc Eiximenis», dins *Francesc Eiximenis, sis-cents anys (1409-2009)*. Congrés Internacional. Girona (12-14 novembre 2009), en premsa.

i no pas poc, perquè tot fa pensar que estem davant uns textos que s'han de considerar entre els antics, si no dels més antics, de la *Vida de Jesucrist*.

I ara cal precisar que la troballa dels franciscans hauria quedat curta sense la intervenció del taller de restauració de la BC en la recuperació d'uns fragments d'un dels mss., el ms. 02, arribat fins avui en un estat problemàtic. Es tractava d'una tapa de pergamí soltera, la contratapa de la qual era recoberta per un foli de paper escrit, amb altres fragments inserits entre el foli i la tapa, que, sense cap possibilitat de veure'ls, això no obstant, es palpaven directament amb els dits. La intervenció del taller de la BC, esdevinguda a petició dels signants d'aquest article i de l'IEC, resolta en un termini òptim de temps, ha permès de recuperar l'escriptura del verso del foli de paper enganxat a la contatapa, els folis inserits entre foli i tapa, i la tapa mateixa, que ara presenta uns senyals inequívocs d'ésser la tapa primitiva final d'un dels mss. eiximenisians, ai las, desballestats i reciclats, estudiats aquí. A més, la tapa contenia en el seu costat carn —és a dir, en la contratapa— empremtes fragmentàries de dos corondells; gràcies a la manipulació informàtica i a unes excel·lents fotografies de tot el material tractat facilitades pel taller de restauració de la BC, ha estat possible llegir-les *in speculo*, i aquest recurs també ha estat oportú per aclarir lectures dubtoses de dos dels papers recuperats.

La intervenció oportuníssima de la BC en aquest treball demostra una altra vegada com és fecunda la interacció entre iniciatives privades i recursos públics. La tendència cap a aquestes formes de cooperació es reforça dia rere dia a Catalunya, i pal·lia d'una certa manera les mancances del sector públic català. És un testimoni, a més, d'una manera d'entendre la vida pública que la globalització està cridada, si se n'ha de sortir, a globalitzar, i passi el mot.

Descripció dels manuscrits

En la descripció dels mss., hem seguit un esquema que ja vam detallar fa anys.⁶ Quan el lector constati que ometem algun ítem d'aquell esquema, és pregat d'entendre que l'ítem o els ítems omesos no tenen aplicació en aquell cas.

1. Ms. 01

I. ENQUADERNACIÓ inexistent.

II. COS DEL VOLUM

1. Composició material: Manuscrit homogeni.

6. Cf. «ATCA», 17 (1998), 295-298.

2. Matèria: Paper.
4. Folis: a) Fragment rectangular de paper.
b) Foli xvrv, molt malmenat i pràcticament perduda la meitat del text en una diagonal que parteix del marge superior esquerre i arriba fins al marge inferior dret. És un foli final de plec, perquè duu reclam.
5. Dimensions: a) 41 x 250; b) 197 x 284.
6. Plecs: És probable que els dos folis hagin pertangut al mateix plec.
8. Foliació en xifres romanes i en tinta sèpia a l'angle superior dret del recto dels folis.
10. Filigrana del carro, parcialment visible.
11. Forats: No se'n veuen al fragment b).
12. Sistema de ratllat en tinta. Primera línia escrita.

III. CONTINGUT LITERARI

- 1a. Fragment. Recto, *inc.*: «(*initio mutilus*) [dol]orat e deshonorat ...». Verso, *exp.*: «... axj Nostre (*fine mutilus*)».
- 2a. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre I, tractat I, restes fragmentàries de la segona meitat del cap. xvi i inici del cap. xvii* (BC, ms. 459, f. 25va-25va), i *restes fragmentàries dels cap. xvii i xviii* (BC, ms. 459, f. 25va-26ra).
- 5a. Edició: Infra, apèndix III.
- 1b. Foli xvrv. F. xvrv, *inc.*: «(*initio mutilus*) [l]a haur[encar]a per los [següents a hauer lo Regna de Deu] E diu que aço fon figura la entrada...». F. xvrv, *exp.*: «... tan gran excellencia apres quen hac practicat ab aquells que li consentiren (*fine mutilus*)».
- 2b. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat II, final del cap. i – inici del cap. iii* (BC, ms. 459, f. 27rb-28rb).
- 5b. Edició: Infra, apèndix IV.

IV. ESCRIPTURA

1. Caixa d'escriptura del foli xvi: 133 x 212, a columna tirada, de 33 línies.
2. Tipus de ratllat: Una línia horitzontal al marge superior per a definir la caixa d'escriptura, en tinta sèpia molt esvaïda.
3. Tipus de lletra i mans: Gòtica cursiva catalana del pas del s. xiv al xv.
4. Reclam horitzontal al f. xvrv, a partir de mitja pàgina cap a la dreta: «en lo seu primer concebiment».
5. Decoració: Inicials de capítol en blau i vermell de tres línies de gruix amb filigrana senzilla amb color de contrast. Rúbriques en vermell. Al marge esquerre del foli xvrv, número de capítol en xifres romanes i rúbrica.

9. Copistes: Dos. El primer copista escriu el fragment de foli. El segon copista escriu el foli xvi.

11. Antiques signatures: 1670/18-19 i 1671/13-14.

12. Notícies històriques: Extrets dels folis de guarda del *Dictionarium Aelii Antonij Nebrissensis per eundem recognitum ... Impressum M. d. XXXIII. Struxit Antonius diruentibus call/chographis instauravit Molina.*

V. CONCLUSIÓ

1. Estat de conservació molt precari. Al verso del fragment a) hi ha restes de la cola que havia servit per fixar el fragment a la relligadura del volum suara esmentat.

2. Datació: Segle XIV-XV.

3. Origen català.

4. Propietaris i procedència: Arxiu-Biblioteca dels Franciscans de Catalunya.

2. Ms. 02

I. ENQUADERNACIÓ

1. Coberta. S'ha salvat la tapa davantera d'aquest manuscrit.

a) Mides de superfície i gruix: 195 x 290.

b) Matèria: Pergamí.

c) Elements escrits: A la contratapa hi han quedat empremtes dels folis esmentats infra, III, 1ef.

II. COS DEL VOLUM

1. Composició material: Manuscrit homogeni.

2. Matèria: Paper.

4. Sis folis: a) f. LXXX, b) f. LXXXI, c) f. [?], d) f. [?] (recuperat per la BC), e) f. CCL, f) f. CCLI.

5. Dimensions: a) 218 x 290; b) 220 x 289; c) 194 x 283; d) 215 (?) x 282; e) 203 x 276; f) 220 x 278.

8. Foliació en xifres romanes i tinta sèpia a l'angle superior dret del recto de quatre folis.

9. Numeració de plec no observada.

10. Filigranes: Al f. CCL, filigrana de la creu que acaba dins un cercle format per dues rodes concèntriques separades per 4 mm, semblant a BRIQUET 3129 (que no porta creu dins les rodes concèntriques), documentada a Perpinyà el 1381.

11. Forats: Dos al marge dret per a definir la justificació horitzontal.

12. Sistema de ratllat en tinta.

III. CONTINGUT LITERARI

1ab. Folis LXXX-LXXXI. F. LXXXr, *inc.*: «(*initio mutilus*) dix lo saluador per que cogitats mal en vostros coratges e reprement ma per que e dit que sian lexats los peccats ...».

F. LXXXIV, *exp.*: «... Car com dix lo Saluador aquel temps en lo qual eren ab [ells] era de sobjran goig a ells pen[sant] (*fine mutilus*)».

2ab. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre VIII, cap. XXVI, XXVII i dinou línies del cap. XXVIII* (BC, ms. 460, f. 87vb-89va).

5. Edició: Infra, apèndix XII.

1c. Foli [?]^v. F. [?]^r, *inc.*: «(*initio mutilus*) Jhesuchrist Lo Segon punt es quello Saluador ha alagit monsenyer sent Pere axi com acap della sua asgleya e apres sjmatex la fet cap dels seus sants apostols ...».

F. [?]^v, *exp.*: «... O generacio incredula e perversa e quant sere luny de vosaltres e quant dure- (*fine mutilus*)».

2c. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre VIII, cap. LXIX-LXX, ambdós incomplets* (BC, ms. 460, f. 114vb-115vb).

5c. Edició: Infra, apèndix XIII.

1d. Foli [?]^v. F. [?]^r, *inc.*: «(*initio mutilus*) [R]espos asi sent pere [al Sa]lu[a]dor e dixli axi senyor aso que has ara dit dius ho [per nos] o djus ho per tots, so es siu dius per nos quj rapresen[tam] lojs prelats e los praycadors ...».

F. [?]^v, *exp.*: «(*initio mutilus*) (*rúbrica*) Com lo Saluador los jnfor[ma] a menys]presar lo mon (*fi de rúbrica*). [L]a quarta via per la qual [lo Saluador] aqui matex nos jmforma a menys presar les cozes [temporals si] es extanents als seus grans beneficis e en spacial en [so que diu asi] prophetant de la sua preciosa mort perque dix ho con son [turmentat] e sare fjns que sia batejat (*fine mutilus*)».

2d. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre VIII, cap. XCVII-XCIX, el primer sense la rúbrica, el XCVIII complet i quatre línies del darrer* (BC, ms. 460, f. 130rb-131rb).

5d. Edició: Infra, apèndix XIV.

1ef. Ff. CCL-CCLI. F. CCLr, *inc.*: «(*initio mutilus*) colp mori e anna axjmatex fanj legament sos dias ab daltres enamjchs del Saluador quj j[n]p[u]gnauan la sua santa rassuraccio. (*rúbrica*) Com lo nostro Saluador aprova axj matex la dita rassuraccio apparent a djuerses persones (*fi de rúbrica*) ...».

F. CCLv, *exp.*: «... (*rúbrica*) Com lo Saluador acap de VIII djes apparach als apostols en semps e perla ab sent Thomas (*fi de rúbrica*). Apres les dites coses

e aparacions apparach la vuytaua de pasqua als dexebles en semps ajustats present sent thomas al qual mena que mases les mans en los senyals que (*fine mutilus*)».

2ef. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre X, tractat X, dues ratlles finals del capítol IX, capítols X-XI i tres línies del capítol XII* (BC, ms. 460, f. 246rb-248ra).

5ef. Edició: Infra, apèndix XV.

IV. ESCRIPTURA

1. Caixa d'escriptura: a) F. LXXX: 149/150 x 195 ; b) f. LXXXI: 150 x 195/198; c) f. [?]: 145 x 195; d) f. [?]: 135 x 190; e) f. CCL: 145 x 185; f) f. CCLI: 146 x 197; tot a columna tirada, de 26-28 línies constatades. Impaginació del f. CCL: 35 + 145 + 31 x 38 + 185 + 61. UR = 7, 11.

2. Tipus de ratllat: Dues línies de justificació verticals i dues d'horizontals.

3. Tipus de lletra i mans: Cursiva gòtico-bastarda del segle xv.

4. Reclam horitzontal, a partir de mitja pàgina cap a la dreta del f. LXXXV: «pobres so que haujan», amb decoració simple als costats, en vermell.

5. Decoració: Inicial de capítol de tres línies de gruix en vermelló simple, amb lletra guia en vermell al marge; rúbriques en vermell, lletres caudades. A l'interior de la caixa d'escriptura, majúscules amb toc de vermell. La paraula «jhu xst» sempre ratllada en vermell.

9. Copista únic.

11. Antigues signatures: Al f. CCL: «1383»; al f. CCLI: «1378», sempre al marge inferior esquerre, dins sengles etiquetes rectangulars de paper blanc.

12. Notícies històriques: Extret dels folis de guarda del *Dictionarium Aelii Antonij Nebrissensis per eundem recognitum ... Impressum M. d. XXXIII. Struxit Antonius diruentibus cal/chographis instaurauit Molina*. A la pàgina de pròleg del volum hi ha un timbre ovalat escrit en tinta morada: «PP. FRANCISCANOS | ALCALA DE CHIVERT». A la contratapa I, teixell de paper amb ex-libris: «Archivvm | Catalavniae | Franciscalivm».

El f. [1c] era enganxat a la contratapa de pergamí del volum al qual pertanyien els fragments del ms. 02. El f. [1d] farcia l'espai entre el pergamí i el f. [1c].

V. CONCLUSIÓ

1. Estat de conservació: Al f. LXXX estrips petits, amb pèrdua de text. Al f. LXXXI, estrip als marges superior, dret i esquerre, sense pèrdua de text. Els f. CCL i CCLI presenten forats petits a la caixa d'escriptura amb petites pèrdues de text.

2. Datació: Segle xv in.

3. Origen català.
4. Propietaris i procedència: Convent franciscà d'Alcalà de Xivert, Arxiu-Biblioteca dels Franciscans de Catalunya.

3. Ms. 03

I. ENQUADERNACIÓ inexistent.

II. COS DEL VOLUM

1. Composició material: Manuscrit homogeni.
2. Matèria: Paper.
4. Folis: 16.
5. Dimensions: 218 x 270.
6. Plecs: Són folis solters. El foli 94 és final de plec, car porta reclam, «Custuma dels».
8. Foliació en tinta sèpia i xifres aràbigues a l'angle superior dret del recto dels folis. Són els folis [?], 23-26, 81-[82], 89, 92-[95], 156, [?], 195 i 201.
9. Numeració de plecs: No se'n veu rastre.
10. Filigranes del carro de dues rodes, del tipus BRIQUET 3542, documentat a Perpinyà el 1398.
11. Forats rodons (dos) a banda i banda del marge superior per a definir la caixa d'escriptura.
12. Sistema de ratllat en tinta sèpia esvaïda: ><. Primera línia escrita.

III. CONTINGUT LITERARI

1a. Foli [?]^{rv}. F. [?]^r, *inc.*: «(*initio mutilus*) Capítol v. Qui posa per que nostre senyor ab senyal destela volgue apellar los gentils ...».

F. [?]^v, *exp.*: «... Capítol xxxviii. Quj continuant la dita materia dela (*fine mutilus*)».

2a. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Taula de la Vida de Jesucrist, llibre II, tractat IV, tercera part, capítols v-xxxviii* (BC, ms. 459, f. 7va-8rb).

5a. Edició: Infra, apèndix I.

1b. Folis 23-26. F. 23ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) saluats poria tolre lur glorja e vida e persona. Donchs si vols hauer fiança que sies predestinat ...».

F. 26vb, *exp.*: «... E que apres sia en lo desert per lonch dejuni maçerat el dimoni temptador seu sia stat per ell gloriosament vençut, e sobrat. E apres que per ell sia stat (*fine mutilus*)».

2b. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre I, tractat principal, final del cap. IX, cap. X-XVI, el darrer incomplet* (BC, ms. 459, f. 21va-25ra).

5b. Edició: Infra, apèndix II.

1c. Folis 81-[82]. F. 81ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) deu esser presada cascuna, e posa simateix a baix ...».

F. [82]vb, *exp.*: «... E vol dir que façam vots al senyor (*fine mutilus*)».

2c. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat III, cap. LI fragmentari, LII, LIII i LIV, fragmentari* (BC, ms. 459, f. 73rb-75ra).

5c. Edició: Infra, apèndix V.

1d. Foli 89rv. F. 89ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) de Josep diu aquest era en los sperituals e corporals solaços que ell reebe portant ihesu christ en sos bracos e guardant lo fermament ...».

F. 89vb, *exp.*: «... mjraculosament marjdada e sposada. (*rúbrica*) Capitol LXII quj posa la XII dignjtat de la glorjosa que es de la jncarnacio de ihesu christ (*fine mutilus*)».

2d. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat III, cap. LXI-LXII, el primer mutilat del principi, del segon només la rúbrica* (BC, ms. 459, f. 81rb-82ra).

5d. Edició: Infra, apèndix VI.

1e. Folis 92-[95]. F. 92ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) humenal e mostras ab la cara tota resplandent e fort alegra e tot merauellos ...».

F. [95]rb, *exp.*: «... fonch ajustat ab entencio de james esser corrupuda nj toca-(*fine mutilus*)».

2e. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat III, cap. LXIV-LXVIII, ambdós incomplets* (BC, ms. 459, f. 84ra-87va).

5e. Edició: Infra, apèndix VII.

1f. Foli [?]*rv*. F. [?]*ra*, *inc.*: «(*initio mutilus*) (*rúbrica*) ço es com fon dotat de gran santetat (*fi de rúbrica*). Lo dotzen priujlegi [de] sent Johan es qu[e ell] fonch dotat ...».

F. [?]*vb*, *exp.*: «... special aduocat segons que lo flos sanctorum (*fine mutilus*)».

2f. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat III, cap. CXXI-CXXII, el darrer incomplet* (BC, ms. 459, f. 130ra-131ra).

5f. Edició: Infra, apèndix VIII.

1g. Foli 156rv. F. 156ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) -cio de deu, e ala fi cregueren lan eli demanaren perdo deles injurias que fetes lj haujen e ell los perdo-na...».

F. 156vb, *exp.*: «... (*rúbrica*) Capítol [... Quj posa] com per la na[tiui]tat de Jhesu crist la superb[ia] del diable es at[e]rrada (*fi de rúbrica*). S[egu]jeix se aq[ui] mateix al [proposit] atten [com en aquesta] sant[a na]tiujtat e[st] stada confusa e ater[rada] e vexada [la superbia del] diable segons [que axi matex] tracte Max[imus en un sermo de] nadal. Ca[r] dj[u] que lo demoni ara ha] vjs[ts] al[egrar los sants pares e]n jnfern (*fine mutilus*)».

2g. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat IV, primera part, cap. XI-XIII, el primer incomplet, del darrer només 12 línies molt fragmentàries, amb la particularitat que el rubricador ha posat la rúbrica del capítol XII al XIII i a l'inrevés* (BC, Francesc EIXIMENIS, VC, ms. 459, f. 140va-141va).

5g. Edició: Infra, apèndix IX.

1h. Foli 195rv. F. 195ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) coses que li pots sacrificar e a qui est e has li pots eli deus sacrificar, car tot es seu e de ell ho has tot hagut. Per raho dasso...».

F. 195vb, *exp.*: «... E de continent agenollas en terra dauant tothom e adoral ab gran reuerencia estenent les (*fine mutilus*)».

2h. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat IV, tercera part, cap. XXIII-XXV, el primer i el darrer fragmentaris* (BC, ms. 459, f. 176va-177va).

5h. Edició: Infra, apèndix X.

1i. Foli 201rv. F. 201ra, *inc.*: «(*initio mutilus*) peccat original per lur martiri. Quintament noten que Erodes fonch lo primer corn de la bestia que sent Johan viu apochalipsi en quant ell qui fonch cruel bestia...».

F. 201vb, *exp.*: «... ni dar loch a ira, ni volen dissimular ni cobrir ni sofferir neguna offensa qui los sie feta No attens los grans (*fine mutilus*)».

2i. Identificació de l'autor i obra: Francesc EIXIMENIS, *Vida de Jesucrist, llibre II, tractat IV, tercera part, cap. XXXV-XXXVI, ambdós incomplets* (BC, ms. 459, f. 184vb-185va).

5i. Edició: Infra, apèndix XI.

IV. ESCRIPTURA

1. Caixa d'escriptura: 142 x 180, a dos corondells, de 31/33 línies constata-des a columna plena. Impaginació del foli 24r: 28 + 60 + 15 + 60 + 47 x 40 + 180 + 68.

2. Tipus de ratllat: Quatre línies verticals i dues d'horizontals per a definir la caixa d'escriptura. UR = 5, 45.

3. Tipus de lletra i mans: Lletra cursiva gòtico-bastarda del final del segle XIV i principis del XV.

4. Reclam al f. 94v, horitzontal i centrat.

5. Decoració: Inicials de capítol vermelles i blaves de tres línies de gruix, amb decoració simple de filigrana i antenes de contrast. Majúscules interiors de paràgraf ensafranades. Rúbriques i calderons en vermell. Citacions llatines subratllades en vermell.

6. Notes als folis 23v, 24rv, 156r. Al f. 195v, marge inferior, escrit en llapis a l'inrevés, lletra del segle XX: «Leccion 6^a – B – XII». Manícules que són *probationes pennae* al foli 81r.

9. Copista únic.

11. Antigues signatures: Al f. 195v, etiqueta rectangular de paper, blanca, amb signatura: «1381». Al foli 201r: «1382».

12. Notícies històriques: Els sis primers fragments procedeixen de les guardes de dos volums: a) *Tercera parte de la Historia Pontifical y Catholica ... compuesta por el P. Illescas, abad de Sant Frontes y beneficiado de Dueñas. Impreso en Barcelona en casa de* (La segunda parte impresa por Sebastián Cormellas en 1602) Esta 3ª parte falta el trozo de hoja en que consta el año.

b) *Segunda parte de la Historia Pontifical y Catholica ... compuesta y ordenada por el Dr. Gonçalo de Illescas, abad de Sant Frontes y beneficiado de Dueñas. Impreso en Barcelona en casa de Sebastian de Cormellas al Call, Año MDLXXXXXII*. Aquest volum té dues notes de propietat escrites en lletra moderna: Al marge superior: «Sr. Didacus Castells». Al marge inferior: «De la llibreria d Escornalbou».

Els folis 195 i 201 provenen de les guardes del llibre de Tomas Walden, provincial a Anglaterra dels Carmelites, *Doctrinalis Antiquitatum Ecclesiae IESU Christi Liber Quintus ac Tomus secundus de Sacramentis, editus in Witcllessistas ...*, París, J. B. Ascensius 1521.

V. CONCLUSIÓ

1. Estat de conservació precari.

2. Datació: Segle XIV-XV.

3. Origen català.

4. Propietaris i procedència: Un tal Castells, Convent franciscà d'Escornalbou, Arxiu-Biblioteca Franciscans de Catalunya.

APÈNDIXS

Edició semipaleogràfica dels textos eiximenisians, amb puntuació nostra i posant en cursiva els textos citats en llatí dins l'original. No són esmentats possibles accidents dels textos, com és ara salts de mot a mot i lliçons dubtoses, propis més aviat d'una edició crítica.

I. Francesc EIXIMENIS, VC, *Taula de la Vida de Jesucrist, llibre II, tractat IV, tercera part, capítols V-XXXIX, actualment ms. 03, III, 1a-2a (BC, ms. 459, f. 7va-8rb)*.

F. [1]ra: «... Capítol v. Qui posa per que nostre senyor ab senyal destela volgue apellar los gentils.

Capítol vi. Qui declarala natiuitat dels Reys e lurs noms.

Capítol vii. Qui posa la turbacio de Erodes per laueniment dels dits Reys.

Capit[ol vii]i. Qui posa la jnterrogacio que Erodes feu als dits Reys.

Capítol viiii. Qui posa per que deus volgue que los Reys perderen la stela quan entraren en Jherusalem.

Capítol x. Qui contjnuant la dita materja declara alguns punts del auenjmen[t] de[ls] dits Reys.

Capítol xi. Qui po[sa la] reuerencia que los Reys feeren a la glorjosa.

Capítol xii. Qui posa la ora que los (*interlin*) dits (*fn interlin*) Reys entraren ni offerjren.

Capítol xiii. Quij posa alguns punts sobre la ma[te]ria sobre dita.

C[ap]ítol xiiii. Qui declara la [signific]acio de les presentalles [*f. {1}rb*] dels dits Reys.

Capítol xv. Quij continuant la dita materia declara la significacio del ensens.

Capítol xvi. Quij declara la significacio de la mjrra offerta per los dits Reys.

Capítol xvii. Quij decla[ra] vna [e]pistola tramesa a i a[bat] per raho de abdon Rey de C[...].

Capítol xviii. Quij contjn[ua] la declaracio de la dita epistola.

Ca[pi]tol xviiii. Quij posa la resposta del dit Rey abdon.

Capítol xx. Quij contjnuant la materia de les presentalles dels dits R[ey]s declara alguns pun[ts].

Capítol xxi. [Qui] pos[a] quant stigue la glorjosa [e]n Be[tl]em nj quant ana en Jherusalem apresenter l[inf]ant al templa e aço es la sua purjfcacio.

Capítol xxii. Quij contjnuant la dita materia dela purificacio, e declara a que es tengut cascun de nos [de] off[e]rjr adeu.

Capítol xxiii. Quij contjnuant la dita purificacio posa iii maneres de sacrifici que hom [*f. {1}va*] deu fer adeu.

Capitol xxiii. Quj continuant la dita purificacio declara en quina manera la gloriosa entra per lo temple de deu en Jherusalem e la offera que feu.

Capitol xxv. Quj continuant [la] dita purificacio p[os]a la [la]or que sent Simeon feu [de] Ihesu Christ con fou entra[t] en lo temple de Jherusalem.

Capitol xxvi. Quj continuant [l]a dita purificacio posa les [a]monestacions que se[nt] Ignasi s[ri]ui a sent Dionis de la Jntrada que Jhesu Christ feu en lo temple de Jherusalem.

Capitol xxvii. Quj posa alguns punts que l[lo] dit se[nt] Ignasi s[ri]ui en la epistola qu[e]tra[m]es a sent dionjs.

Capitol xxviii. Quj continuant la dita materia declare algunes coses contengudes en la dita epistola que sent Ignasi trames a sent Dionjs.

Capitol xxviiii. Quj sponent lo cantich de Simeon declare lo primer vers.

Capitol xxx. Quj declare lo segon [vers] del dit cantich de sent Simeon.

[f. {1}vb] Capitol xxxi. Quj declare lo iii e lo iiiii vers del dit cantich de sent Simeon.

Capitol xxxii. Quj posa com Erodes mata los Jgnoçents.

Capitol xxxiii. Quj continua la dita materja dela persecucio dels Jnfants.

Capitol xxxiiii. [Qui con]tinua la dita persecucio [dels i]nfants e declare alguns punts.

Capitol xxxv. Quj continuant la dita persecucio declara la alegrja que los jnfants mostrauen en la dita persecucio.

Capitol xxxvi. Quj declara con langel apparech a Josef e dix que fugis en egipte ço es en l[a] ciutat de Ermopoljm e en altr[a] manera es apellada locana.

Capitol xxxvii. Quj posa alguns punts declarants los treballs que Jhesu christ la sua santa mare e Josef passaren per lo camj anant e vinent e stant en egipte.

Capitol xxxviii. Quj continua la dita fuyta que Jhesu christ feu en Egipte.

Capitol xxxviiii. Quj continuant la dita materia dela ...».

II. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat 1, final del cap. IX i cap. X-XVI, el darrer incomplet, actualment ms. 03, III, 1b-2b (BC, ms. 459, f. 21va-25ra).*

F. 23ra: «... saluats poria tolre lur glorja e vida e persona. Donchs si vols hauer fiança que sies predestinat girat a oracio feruent, e a vjda vjrtaosa, e perseuera fins ala fi. E ab la ajuda del eternal presdestinat seras predestinat ab ell tostemps acompanyat en glorja.

(*rúbrica*) Capitol x. quj posa vn gran document pertanyent a predestinacio (*fi de rúbrica*).

Mossenyer sent Agusti en lo libre que feu contra los pallagians par{lant} desta santa materja diu axi ço [es q]ue quj en la materia dela predestinacio vol estudiar e pensar profitosament nos vulla aquj subtiliar car siu fa ellse posa en vn abijs de profunditat de que james ne veura la fi. Mas metras engir con la rodæ james nonexira. Pens en lo document de la santa scriptura quj diu ecclesiastici III° que les coses pus altes que tu no cerchs. Car aquell quj curiosament çerca les coses que deus ha amagades vjndra a gran scandal per la sua presumpcio. Pensa qujn secret es diu sent Agusti que molts volen esser perfets e james nou son [f. 23rb] Altres no sen curen e deus los hi aporta. Alguns fins en lur vellesa han viscut be e ala fi folleien e finen mal lurs dies. Altres han viscuts tostemp en grans peccats, e ala fi deus los tira assi poderosament els salue. Si dius que es aço, dich te que nom se, bastem saber que ço fa la font de Infinida sauiesa quj errar no pot. E com diu sent pau ad romanos VIII° digna cosa es que la olla diga al oller, com mas axi feta, nj que la creatura deman al creador perque fas axi aço. Diras tu que es que lo senyor dampne los jnfants petits que no han peccat si moren sens babtisme, Dichte que se que es fet noblament, mas jo no se la pregonesa de la causa njlagos çercar car no plau al senyor, be se que ljnfant de que parles es digne de no anar en peradis sene bapisme, car son pare Adam o meresch a tots aquells quj dell exiren. Axi mateix se que deu no es deutor a negun de dar lj son regne sino aquj ell plau. E {tu qui} axi parles con no pen[ses que] gran gracia ha feta [nostre sen]yor al jnfant q[ue ha pres] [f. 23va] en aytal stament Car ell james no haura dolor nj pena sensible E poder si visques peccare leiament e anaren (*sic*) ales penes de jnfern deles quals es ara desljurat. E per aquesta raho dien los sants que los jnfants de aquells de Sodoma morjren ab lurs pares, dela qual cosa los feu deu gran gracia, car foren en via de saluacio, hagut lo remey del peccat orjginal, E si visquessen foren tan dolents com lurs pares, e per consequent foren dampnats axi com ells. No pens donchs en ayтал coses axi distretament, mas atten a nostre senyor com dels dampnats vsa glorjosament ornant lo mon (*interlin*) de (*fin interlin*) lur presencia e de lur punjcio e mostrant lo mon quj es la sua obra, con la varjtat, e honrat per ses obres, ensenyant son gran saber e poder. E pensa ço que diu sent Pau II° ad hebreos. Com vn gran senyor te en sa casa son seruey de diuerses maneres [de ve]xells. Car alguns nj [ha de ter]ra, altres dargent e [altres d] aur. Axi nostre senyor [deus de un]a massa e materia [f. 23vb] mateixa ha fets en lo mon alguns quj son de loth e de terra, ço es los dampnats, e altres quj son aur e argent, ço es diuersitat de saluats, e tot aço a glorja sua e a bellesa del mon, quj es molt enbelljt e ornat de tanta varjetat.

(*rúbrica*) Capítol XI. quj posa vna exclamacio que feu sent Agusti a deu de la sua predestinacio (*fi de rúbrica*).

Ell mateix en lo soljloqujum perlant a deu sobre aquesta materia diu aixi: Senyor vos eternalment hauets de mj ordonat que sen ha afer en per tots temps. E yo senyor nom se sim sere dampnat o saluat. O mesquj, e tan gran

pahor deig hauer. Es ver quem aconorta quant pens que lo meu senyor ma dat voler de fer tostemps la sua voluntat, la qual fahent tots temps ab la sua ajuda confiu segurament que som predestinat e puch esser saluat. Beda aixi mateix en la dotzena omelja repte alguns entrecuydats qui volen prouar que nons cal en res treballar nj pensar [f. 24ra] dient que pusque deus eternalment ha presista la cosa, appar que axi sa assegujr. Donchs quens cal en res treballar, als quals diu axi Beda. Si aquesta raho val jom marauell tu quij aço djus per que menjes, nj beus, nj dorms. Car si deus ta precist a vjure longament et (*interlin*) hi (*fin interlin*) ha ordonat segueix se que axi sera. Donchs quet qual menjar nj beura, appar que aquesta consequencia no plau a ells, ne es rahonable. Car lom sens menjar morrja, e per consequent poch lj valrja la precisio de deu ha hauer longa uida, semblantment me dich jo de la tua que no val. Car nostre senyor precehint ta vida longa, axi la ha precehida ab condicio que tu menys e begues axi com altre hom, e axi vjuent ta vida durara aytant, axi es en mon proposit quant dius que deus ha pressida nostra vida per aytant temps durar, doncs axi deu sdeuenjr quesque nos façam, o digam. Appar per ço que dit es que la consequencia no es bona. Assi empero dirja lo theolech mes e [f. 24rb] mjls lo proposit, mas per no torbar lo cap als lechs leix o de present. Car daço hauem tractat longament en la suma theologia en lo libre segon, per que aço sia bastant depresent per als lechs als quals resomesch soujn lo consell dat damunt per los sants, lo qual es que lom lech per res nos vulla massa subtiljar en aquesta materia, si no vol errar e a la fi si no vol orat tornar, mas lex o a deu, e caucom ne lex als theolechs quij mjllor hi vehen que no fan los lechs.

(*rúbrica*) Capítol XII. quij proua per istoria la gran temptacio que lo dimonj dona sobre la predestinacio (*fi de rúbrica*).

Posen los contemplatius famosos que deles grans temptacions que los dimonjs los donen es sobre la materia de presdestinacio. Per que recomta lo sant Abat Sabbas que lo dimonj gran temps ne tempta vn seu monjo quij era hom perfet, appellat Abel. E ala fi lo dimonj denunciand lj per tot çert que ell era dampnat [f. 24va] E diu que Abel li respos aixi, tu sies mal vengut per cent mjlja vegades, jo prech deu que mal nouell te vjngua. Car sobres mal nouell mas aportat. Mas per tant com se que es sach de falsies, no do fe arees quem hajes dit, ans crech ara, confiant dela bonesa del meu senyor, que seruesch, que tu ments, e jo son en via de saluacio. Dolent, bastar te deurja, que tu est dampnat sens tot remey, e ple de tots mals, e tostemps lexes lom trist qujt vol creure. Mas amj deixes alegre adespit teu. Car yo crech lo contrarj daço quem has dit, sabent que es gran monsonaguer. Dignes mesquj, con te pots pensar que jot creega, con jo sapia que tu es sobiran enemjch meu, e aduersarj de deu, e aquj tostemps fas ton sforç e poses ton studi en fer peccar les gents, e portar les adampnacio e que jamay no penses, nj vols, nj desitjes sino peccats, e mal, e nostre dampnatge. E con es tu axi bestia, que tum digues per cert que tu saps que jo son dampnat, Com la saluacio e dampnacio dels homens, sia

vn dels grans secrets de deu. Cert bon secretarj haurja trobat nostre senyor, e tu qujl ne [f. 24vb] tendrjes ben secret, quj es lo maior traydor quj james fos creat. Veten donchs dolent, e sobres dolent, Car vet que has guanyat, Car per aquesta falsa temptacio quem has dada, suplicare yo, e tot lo couent nostre ara depresent, a nostre senyor deu, que lj placia que depresent te trameta en Jnfern baix, e lauors no poras temptar mj njaltre per neguna via. E diu aquj que lo dimonj lauors crida altes veus. O Abel e tan mala hic son vuy vengut, si aso fas, prech te que no façes per res. E diu que lo sant hom denuncia tot aço al sant Abat e feren, que decontinent feren la dita oracio. E fonch los respost que lur oracio era hoyda. E al dit Abat fonch reuelat que al sant hom monge Abel seria dada gran corona per deu, per la victorja que hauja haguda del diable en la dita temptacio.

(*rúbrica*) Capítol XIII quj proua allo mateix per istoria (*fi de rúbrica*).

Daltre sant monge se recompte aquj mateix, que com lj fos denunciati per lo dimonj, que [f. 25ra] era dampnat, Respos aixi, pus tostemps apres ma mort deig hauer pena, fare tot mon poder que mentre son viu possehesca lo maior be quj sia al mon, ço es, nostre senyor deu, quis dona acascu serujdor seu. Ell per sa gran magnificencia dar ma asentir si mateix, e los seus grans deljts. O be seria orati, quj tostemps deiga hauer mal e pena, e dolors, e que ara mentre visch nom procur, los mjllors goigs, e deljts que pusqua, çert so que non ha al mon aytals, con son los diujnals, e aquells que deus dona, asentir als seus leylals serujdors. A ell donchs tot sol recorrer, ab ell me alegragre (*sic*) em ligare, dell nom separare, njt ne dia, Car çert son, que ell quj es font de pietat, e de veritat e de tota bonesa, nom desemparara. Car Pare es meu, e yo son obra deles sues mans. E si la mja Jndignitat ma empatxat, recorrer a les nafres del seu precios fill de deu, e vnctar me tot daquella preciosa sanch, e alre no pensare ne reclamare njt ne dia. E donchs com me pora, [f. 25rb] auorrjr lo meu senyor, que lo meu cor sia axi ple nj vestit dela preciosa sanch del seu fill. Apres daço, recorrer ala sua preciosa mare e dir lje, que ella per los peccadors es mare de deu. E donchs que no oblit amj peccador tot seu, e que la vull serujr de grat tostemps. Apres suplicare al sant angel quim garde, quem sia contjnuament al costat, guardant me de tot mal. E jnflamant me en tot be, e que prech per mj lo senyor, e la sua mare, e tota la cort de glorja que preguen per mj, e tots, o faran volenters, car la peticio es justa, e piadosa, e a nostre senyor plasant. E donchs que yo sia axi ben guarnjt e ab tan bones armes, qujm gitara del cors de jhesu christ, que ell tostemps nom tinga ab si. Cert so que deus no desemparara negu quj faça ço que pot, ne a mj desemparara, ans me dara la sua glorja. Per que dix aquest al diable no he paor da ço que dit mas. Tu empero [f. 25va] dolent, quj aço no pots hauer, es dampnat, e dampnat seras Jn secula seculorum. Ara donchs, vesten en mal guany. E lo dimonj quj aço hoi confus desparech, ab gran, e ab fort doloros crjt. Perque conclou aquj lo sant Abat Efreml dient axi, tot hom sesforç de fer be, e desqui-

uar peccat, e recorrega ala ajuda del sobiran predestinat lo nostre saluador, en lo qual, e per lo qual, e del qual deualla tota nostra saluacio e predestinacio. Car tant son los bens quj de la sua alta predestinacio son deuallats a nosaltres, que fahent ço que dit es, podem star en segur dela nostra predestinacio e dela sua eternal glorja tots temps. Empero entenent, tot ço quj sia ab la sua ajuda, e gran mjsericordia.

(*rúbrica*) Capítol XIII quj declara quant es de gran profit a nos la predestinacio de jhesu christ e los bens quin son exits (*fi de rúbrica*).

Tornant donchs per la gracia de deu al prjncipal proposit quj es dela predestinacio del fill de deu e dels grans bens qui della [*f. 25vb*] son exits, deus assi saber que per tal que no lj siam desconexents, ans per nostra conexença lo prouoquem quens vulla saluar, Per tal amonesta tots los faels cristians Seuerus, en la prima omelja, de hauer la en contjnua memorja, e en sobirana honor, per reuerencia de la gran e infinida sauiesa diuinal, qui aqui ha amagats innumerable misteris, e secrets a ella sola tancats. Hoc encara, per los grans bens qui de aqui son exits, e ixen continuament a tota creatura, maiorment als elets. Car axi con ell declara aqui mateix, dela dita eternal predestinacio de jhesu christ, es primerament deuallada aquella benuhirada, e a nos en la sua altesa fort amagada, la incarnacio del fill de deu E la vnio subirana daquelles dues sagrades natures diuinals e humanals, qui es obra sobre tot enteniment, en la qual deus singularment ensenya la sua sauiesa, potencia, bonesa, clemencia e justicia, Segons que en lo terç libre hauem largament a decla-*[f. 26ra]*-rar, per la qual incarnacio nostre senyor feu a nos la maior honor e gracia que james no feu en esta vida, ni encara rehebes generalment lo mon, segons que posa sent Agusti en lo terç libre de la santa trinitat dient: *In rebus per tempus ortis etc.* Per raho daquest tan gran beniffet, ha ordonat la santa mare sgleya que quant en lo offici ecclesiastich se fa mencio daquella tan alta vnio, qui es entre natura diuina e humana, que tothom se agenoll, besant la terra, confessant a deu e fahent li gracies daquest tan gran benefici. E aço se deu fer quant en lo credo se diu: *Et homo factus est.* E en lo euangeli de sent Johan ala fi quant se diu: *Et verbum caro factum est.*

(*rúbrica*) Capítol xv. Qui proua per la predestinacio de Jhesu christ verge ha infantat e dona es mare de deu Regina dels àngels (*fi de rúbrica*).

[*f. 26rb*] Daquella damunt dita e tan alta predestinacio de Jhesu Christ es vengut segonament ab los altres bens següents, qui sapellen, e obres de la predita predestinacio que verge ha infantat e dona es mare de deu, la qual cosa es lo major titol de honor quis pot dar aneguna dona. E daqui es exit que dona sia Regina dels angels e de tot lo mon, e que dona ha mes plagut a deu e plau que neguna ne altra creatura apres la humanitat de Jhesu Christ. e terçament es daqui vengut no seruant ne recomptant ason orde de temps que patriarques

e profetes per lo sant spirit inspirats hon (*sic*) parlat daquest senyor predestinat e suspirat e a ell cridat ab grans plors e lagremes que vingues. Per tal digue ell als dexebles luce XII° benuyrats son los hulls qui vehen ço que vosaltres veets, e deie u parlant dessi mateix. E apres los digue dich vos [f. 26va] que molts Reys e prophetes han desitjat veura ço que vosaltres vets, e nou han vist.

Quartament daqui deualla que lo dit predestinat deu e senyor es en natzaret concebut de mare sobiranament apres deu santa e neta, tostemp verge ans del part e apres lo part per virtut del sant spirit. E apres que tantost com la dita verge santa hac al concebiment consentit, per obra del sant spirit lo precios cors de jhesu christ fonch format de la pus preciosa sanch quj era en ella e en aquell petit cors forma lo sant spirit e crea anima plena de gracia e de virtuts e de tot do spiritual a ell pertanyent. E tot aço lo fonch dat en subiran grau Segons que diu sent Johan capitulo III° dient: *Non est ei datus spiritus ad mensuram*. A apres fonch en Betlem nat en virtut e en multitut de senyals e miracles fets en lo cel e en la terra e dar gloria a la sua santa natiuitat. E aqui mateix fou circumcis, e adorat per los tres Reys dorjent. E apres XL [f. 26vb] jorns presentat e offert al seu pare en Jherusalem, en lo temple de deu, e aquí conegut e adorat per Simeon e Anna ab sobirana reuerencia e deuocio. E apres VII anys exillat en Egipte e daquj retornat en Natzaret, e aqui XXIII anys subiugat a la sua beneyta mare e a Josep nodrits seu en subirana humilitat, principal, entenenent en vida contemplatiua, segons que piadosament crehem.

(*rúbrica*) Capítol XVI qui pose altres grans bens qui son exits de la dita predestinacio (*fi de rúbrica*).

Encara es exit de aquella mateixa e santa predestinacio axi con abe seu special que lo dit redemptor sagrat sia stat per sent johan babtista en flum Jorda batejat e per aquell mateix sia stat al mon denunciati e mostrat. E que apres sia en lo desert per lonch dejuni maçerat el dimoni temptador seu sia stat per ell gloriosament vençut, e sobrat. E apres que per ell sia stat ...».

III. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre I, tractat 1, restes fragmentàries de la segona meitat del cap. XVI i restes fragmentàries dels cap. XVII i XVIII, actualment ms. 01, III, 1a-2a (BC, ms. 459, f. 25ra-26ra)*.⁷

Recto del fragment: «... [dol]orat e deshonorat ...
 ... per los sants proph[etes] ...
 ... [precio]sa mort ell axj co[n] ...
 ... [pene]s e sagrada mort s[atisfet] ...
 ... [o]berta la porta de pera[dis] ...

7. A causa de la mutilació massiva del fragment, optem per presentar el text tal com ve en l'original.

... [p]ares fins que ell morj ...
 ... e perpetual companýi[a] ...
 ... [g]loriosament resuci[tat] ...
 ... [g]lorios]ament al cel pujat ...
 ... [h]aie trames lo sant s[perit] ...
 ... gracies. Apres encara ...
 ... [potesta]t en lo cel e en la ter[ra] ...
 ... [sobr]a la santa esgleya e s[ia] ...
 ... [m]als e sobre angels e h[omens] ...
 ... potestat e Reyal ma[gestat] ...
 ... [del]s Reys e senyor dels ...
 ... axi manifestat que tota ...
 ... [d]eu e senyor general E[l] ...
 ... dix daniel capitulo IIº expo[nent] ...

... (*rúbrica*) Mostre com della pre[destinacio] ...
 ... nostra saluacio (*fi de rúbrica*)

... e eternal predestinacio ...
 ... [altr]es deles quals direm ...
 ... per abreujar basten los ...
 ... [d]ita omelia e ala fi dju ...
 ... [salua]t e [ha]uer part en los pre[cioses] ...
 ... [no]t o[bli]t lo gran benjfet ... [*verso del fragment*]
 ... en fer ço que li es nece[ssari] ...
 ... eternal en lo jorn de ...
 ... es peccat fort periýl[los] ...
 ... daço es comparat al ...
 ... e lom non percep res ...
 ... quant la haurie m[ester] ...
 ... li f[a o]blidar i be ...
 ... viu fins ala mort ...
 ... obres li ajudassen d[enant] ...
 ... en special E lo mesqui ...
 ... la sua necligencia q[uant] ...
 ... [ho]ra de prouehyr hy ca[r] ...
 ... ell dient la santa scriptu[ra] ...
 ... E u[o]l djr que dara lo ...
 ... o males. Pensa donc[hs] ...
 ... en los grans bens ...
 ... [...] hom predestinat ...
 ... sies necligent per lo g[ran] ...
 ... eu poras veure cla[r] ...

... (*rúbrica*) [...] lo precedent (*fi de rúbrica*)

... Legim que laba[t] ...
 ... [expo]s la dita per[aula] ...
 ... que ell fos prede[stinat] ...
 ... e persona aqui mat[eix] ...
 ... djr predest[inacio] ...
 ... axj Nostre ...».

IV. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat II, final del capítol I – inici del capítol III, actualment ms. 01, III, f. 1b-2b (BC, ms. 459, f. 27rb-28rb)*.⁸

F. XVII: «... [2 línies de text il·legible, d'una seixantena de caràcters]
 [...]a haur[encar]a per los
 [...]E diu que aço fon figura la entrada
 [...]ço que los precedents que l] anauen
 [...]f]yll de dauid saluans per ta
 [...]emps e los següents
 [...]per lo]s seus merjts e mort
 [...]aqui lo seu sant auenjment
 [...]tors que als següents

(*rúbrica*) [...]ment st[ech r]euelat alls sants Angells (*fi de rúbrica*)

[...]alguns grans prínceps e maiors de la natura ange
 [...]as atots segons que pose la glosa sobre aquella peraula
 [...]q]uis est iste qui venit de Edom tunjcis
 [...]aç[fi noten a]scuns [docto]rs los següents punts
 [...]que pose sent bernat declarant aquella peraula de Joha
 [...]o[...] *hec tempestas* Nostre senyor deu als Angels quant
 [...]p[osa l]ey de obediencia proposant los que com fossen creats
 [...]uer e[t...] empero ell volia que aquella no haguessen sino per serujr
 [...]merjts E aço ma[tei]x pose lo [m]aestre deles sentencies en lo segon
 [...]cione^{ra} capitulo penultimo per[...]ngels e dels homens dju axi *Vtrisque*
(...)lam proponens obed[iencie...] et illj ab eo ubi erant non caderent et isti ab
(...)ant ad illud ubi (asce)nderent E uol djr que nostre senyor
 [...]a als angels [...] los hac creats regla e ley de obe
 [...]obediencia meresquessen romandre
 [...]uessen Els homens per la dita obedie[nci]a [...] romandre estar
 en per[adi]s terrenal on lauors eren E daqui meresques[sen pu]jar en peradis

8. Cf. nota anterior.

celestial on stats no eren lo segon punt es que pos[ada] als angels la dita ley per nostre senyor deu per darlos sforç a voler obeyr a aquella proposals materia de gran alegria ço es que ereson proposit jnmutable de exalçar i^a critatura en la alta diujnal la qual hi pugara per via de gran e pregon serujr e per sobirans merjts, lo terç punt es que per nostre senyor deu stech dat temps a tots los dits angels adelaberar sobre la [f. xvii] [2 línies de text il·legible, d'una seixantena de caràcters] sa[da era sant]a e jus[... ..]

metien a aquella axi com creatura de deu s[... ..]

creador E tots aquells que axi del[ib... ..]

deu gracia gratificant e [al... ..]

tost facialment ax[... ..]

que la terza pert del[... ..]

sua obediencia la manera [s... ..]

materia ja la hauem posada pu[s... ..]

suma theologica ljbroy III° de[... ..]

pus alt ço es dels seraphins i princep o jutx[e ... ..]

que legim Ezechiel xxxj^o [.] job xlj^o E es appella[... ..]

ysaïes xliij^o e stech axi nomenat car per excelle[... ..]

creatures ere per nostre senyor deu jllumjnat [e] dotat[... ..]

naturals pertanyents aexcell[...]s[...]sper[... ..]

gons que appar en los dits lochs tantost d[... ..]

nent a la gran excellencia personal que deus li h[a... ..]

de aquella e pensa que no apparrja just que ay[tal e]xcell[... ..]

fos deputada a serujr ans li pertanyá regiment[... ..]n[... ..]

ras son concebiment als altres so[la]ment la terça part li [...]tent[... ..]

atan excellent creatura no djrja de no d[...]que conc[ebu]t hauja e volia[...]

creent que ells stant sots lo seu principa[... ..]cuns per conseguint[... ..]

merjts e serujr benauyança e glori[ia... ..]semps aemper tots t[emps ...]

(*rúbrica*) Com lo decayment [... ..] pres occasio [... ..]

reuelacio mall en[... ..] (*fi de rúbrica*)

Lauors lo dit lucife[r..... aque]lla creat[ura... ..]

los ere stat reuel[at] que per via de serujre[... ..]jaren la alta di[ui]nal e pensa concordantse ab aço que ja hauie conclus de la dignitat de la sua excellencia que raho [e just]icia dictauen que sola aquella creatura hauia apugar en aquell tan [...] stament qui ere pus alta en sa nat[ura] E com ell fos aquella seguies que ell segons justicia e raho e la dignitat de deu e sua o requerien que ell fos la creatura aquella que deuja pujar en la alta diujnal E pensant agudament en aquella tan gran excellencia apres quen hac practicat ab aquells que li consentiren...».

V. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat III, cap. LI, LII, LIII i LIV, el primer i el darrer fragmentaris, actualment ms. 03, III, 1c-2c (BC, ms. 459, f. 73rb-75ra).*

F. 81ra: «... deu esser presada cascuna, e posa simateix a baix, car fonament es, e porta, a totes les altres, axi que negun no es virtuos sino es humil. Per ço appar ço que dit es damunt, ço es que la vida dela gloriosa fonch subiranament ordonada, e a deu plasent, ala qual cosa ajuda molt la perfeta humjllitat dela qual fonch per deu plena, e dotada.

(*rúbrica*) Capítol LII quj posa en la deena dignjtat dela gloriosa qui es com fonch a sol deu a serujr diputada (*fi de rúbrica*).

La desena dignjtat dela glorjosa si es que ella fonch, a sol deu era a serujr diputada e consagrada. E aço appar per les vies següents. La primera car ja per langel quj la denuncia al pare, e ala mare fonch dit a ells que aquesta serja ja de sa jnfantesa consagrada, ne starja entre les gents, mas en lo temple de [f. 81rb] de deu, per tal que aquj primerament fos coneguda. E per aço fonch la sua sancta sanctadat publicada, e james della negu no pogues presumjr, sino tota santedat e bonesa. La segona car aço mateix vota ella a deu encara stant djns lo ventra de sa mare. E aço de contjnent que la sua santa anima fonch jnfusa en lo cors aquj mateix, la qual cosa conforma tantost con fonch nada dauant los angels quj eren aquj ab ella. Segons que posa doroteus sant preuera en la confessio que fa de les dignjtats dela glorjosa. La terça car de continent que fonch posada djns lo temple de deu, jnfanta de tres ayns, se agenolla, e aquj referma lo dit vot presents aquells mateys angels, segons que diu aquell mateix sant doroteus. E assi nota que segons que posa la istorja dela natiujtat dela glorjosa complets los tres ayns, en los quals la santa mara Anna la alleta, lauors leuaren lj la let, el pare ela [f. 81va] mare els parents axi com era costum en semblants coses, menaren la en Jherusalem a offerjr adeu amb lurs altes oblacions, al temple. E com lo dit temple fos fundat alt en un puget haujen hi a pujar per vna fort bella scala de xv grahons, los quals la glorjosa axi poqua puja tots sens ajuda de tota altra persona abtament, axi com si hagues edat perfeta, la qual cosa fonch gran misterj dela sua santedat, e dela sua promossio en glorja segons que posa Orosius scriujnt *ad pacmaxium monachum* dient, que aquest pujament fonch senyal que la glorjosa haurja xv excellents virtuts, per les quals, pujaria al subiran grau virtual sobre tota altra pura creatura. E diu que les dites xv vjrtuts serien aquestes, ço es fe, speranza, e caritat, prudencia, temprança, fortaleza, justicia, penitencia, virginjtat, humjllitat, pasciencia, obediencia, pietat, karitat, deuota oracio contemplatiua, per exces significaua encara, segons que diu aquj mateix [f. 81vb] Orosius lo dit pujament que per gracia de deu special, e per merits deles dites xv virtuts ella pujarja sobre les VIII° ordes dels angels, e sobre los tres staments dels homens ço es saber stament matrimonjal, cordial e vjrginal, no contrastant que ella fonch assi en casun dels dits tres staments. Puja encara sobre los staments comensants aserujr

deu, e sobre los profitants ja en aquell, apres sobre los profetes en aquell quj entre tots son xv. E nota aquj mateix Orosius que la glorjosa en lo templa axi perfetament era ab deu ajustada, com la persona relljgiosa es ab lestament que elegeix, e encara pus altament, hauent sguart, a la rayl dela sua santa jntencio, quj era molt pus acabada que de tota altra, en quant era fundada en subirana gracia e carjtat, mes que altra persona desa deu. E aço proua per tant car ella en lo templa de deu venja, sots obediencia special del su-[f. (82)ra]-biran bisbe, e venja en gran pobresa, Car res no hauja si no ço que lj admjnjstraua lo prouisor deles donzelles per amor de deu, de part dels regidors de aquella Ciutat, o comunjat deles vergens. Apres tenja virgjnitat votada per que era semblant de vna excellent rellgiosa. E apres ensemps apparia subdita e prelada subdita era ala dita obediencia en semblança de vna abadessa. En quant ella era mestre special de totes les donzelles del temple, e de les altres scampades perllo regne de jsrael, quj eren stades ses dexebles en lo templa de deu. E les qualls ella hauja jnformades de votar virgjnitat adeu.

(*rúbrica*) Capítol LIII quj declara la gloriosa stant ajustada ab Jhesu christ si vehe la diujnjtat en aquesta vida (*fi de rúbrica*).

Mogueren alguns questio si james la glorjosa axi ab deu ajustada, e a ella tot sol consagrada, e diputada viu la diujnal essencia en esta vida, axi com la vey a la preciosa [f. (82)rb] anima de jhesu christ stant en aqu[esta] vida, ela veyen los benuy[rats] en paradís, al qual dupte [respon]en los grans theolechs [no]uells dient, que no, [e prouen]o per sent Johan capitulo primo que deus james assi no la vjst negu. Car jatsia que alguns hajen dit lo contrarj de Moyses, e de sent pau, empero aço nos deu entendra axi, que quells en aquesta vida vehesen la diujnal essencia, axi com los benuyrats. E p[rova]o per ço que dix deu a Moyses ço es nom veura lom quj puy visca Exodi xxxiii^o. Mes entense de alguna altra specie de visio, dela qual parlarem tantost, hon deus saber que los grans theolechs presents si posen dues maneres veura (*sic*) alguna cosa, co es veure la en si mateixa sens tot mjga, e aquesta apellen jntujciam (*sic*). E axi veure deu se pertany solament ab benuyrat. Es ver que la anima de Jhesucrist la viu axi en aquesta vida e no altra anima assi [james. Al]tra specia hi ha de [vista] qu[i] sapella per ells abs[tracti]ua[e es] [f. 82va] aquella conexença que [ho]m ha comunament dela cosa [p]erço que ha vista e puy [li] remembre. E aquesta ay[ta]l conexença de la diujnal essencia pot deus dar sens que la primera james no sia [h]aguda, çoes la jntujtiua. E aytal conexença de la diujnal essencia, dien que fonch dada a la glorjosa, hoc e a totz los angels con foren nouellament creats. E Adam com fonch arrapat en sperit, e Deus lj leua la costa del costat, dela qual forma lo cors de Eua. E a Moyses e a sentpau en lo seu arrapament. E dien que aixis deu entendra ço que encontrarj se allega. E de aquesta visio e conexença perlen tots aquells doctors quj dien que la glorjosa viu deu en aquesta present vida. E aço bast de present hauer dit daquesta theologica, si a deu plau la veuras tractada en proprj loch largament.

(*rúbrica*) Capítol LIIII, quj posa dela onzena dignjntat dela glorjosa ço es que ella fonch per mjracle marjdada (*fi de rúbrica*).

[*f. 82vb*] La onzena dignjntat dela glorjosa si es que ella es stada per mjracle marjdada. Per raho daço deus saber, que axi com recompta la istoria dela sua natiujntat, ella ja hauent XIII ayns e entrant en los xv, fo moguda per lo sobiran bisbe ab les altres vergens de semblant edat que sen tornassen ales cases de lurs pares pendre marjt. E con les altres decontjntent sen tornassen alurs pares, la glorjosa respos, que ella nos entenja james apertir del temple de deu nj del seu seruey. Car son pare e sa mare e ella mateixa haujen ella dedicada al perpetual seruey de deu faedor al temple. Dix encara que james no haurja marjt. Car ella hauja votada virginjntat a deu, lauors lo sobiran bisbe fonch duptos que farja sobre aço. Car duptaua que fahes trencar lo vot ala glorjosa. Com diga la santa scriptura *vouete et reddite domino vota vestra*. E vol dir que façam vots al senyor ...».

VI. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat III, cap. LXI-LXII, el primer mutilat del principi, del segon només la rúbrica, actualment ms. 03, III, 1d-2d (BC, ms. 459, f. 81rb-82ra)*.

F. 89ra: «... de Josep diu aquest era en los sperituals e corporals solaços que ell reebe portant ihesu christ en sos bracos e guardant lo fermament e perlant ab ell delitosament axi com a pare al seu car fill. O deus e quanta feruor e amor ljjnflamaua lo cor. E quanta deuocio lj crexia djns la sua anima quant axil veyda dolç, bell, car, amoros e plen de totes bondats. nj deu negun duptar que lo Saluador jnfant petit e ja crescut axi mateix quant veyda que Josep lo amaua tant, el guardaua ab tant gran goig, el portaua ab tanta reuerencia e deuocio no lj donas djns en la sua anima grans consolacions e sentjments de la sua diujnal alta e dela sua dolçor e cortesa bonesa. E sies cert que en son sguart e perlar e abraçar filial lj dona grans jnflamacions e jllumjnacions celestials e sentiments e gusts de la sua dolçor e de la sua alta magestat. La III^a es que la patriarchal e conju-[*f. 89rb*]-gal dignjntat foren acabades en aquest sant Josep. E per raho de aço sent Matheu en lo primer capítol de son euangelj la lige e genealogia de Ihesu Christ termena en aquest sant Josep. La quarta es que aquest ha deus elet a jntroduhir ihesu christ en lo mon axi con a patriarcha e nodrjs seu e special serujdor e amich. Per que appar que axi con tot christianjsma es molt obligat a la glorjosa mare de Deu per tal con per ella a reebut ihesu christ deu hauer aquest seu sant spos tostems special ajudador e admjnistrador que lo fill de Deu sia stat serujt e nodrjt en lo mon, e apres aparegut en lo mon en aquella manera que damunt hauem dita. [La quinta] que no es dupta que ihesu christ en paradís nol haja fort altament exalçat honorat e glorjficat per la gran reuerencia honor e feel e gran e deuot e lonch seruey que lj feu fins ala mort en la terra. E diu aquest doctor puis axi ala [*f. 89va*] fi que donchs

christans (*sic*) aquest tan gran patriarcha e tan gran familiar serujdor de deu e tan alt en lo çel, no hajam en memo (*sic*) ve gran negligencia. Car poch pensen en los sants nj en les altres grans obres de deu. Com empero cascu deia fermament creure que ell es axi potent ab deu que recorrer a ell seria fort cosa segura e plasent a deu e ala glorjosa mare sua. E aquell quj ab gran eficacia e deuocio hi recorregues hauria sa iusta peticio leugerament. Car lo fill ne la mare no ljn dirjen de no ans publicarjen la sua santedat acceptant la sua jnterçessio, si era quj a ell recorregues, mas negun no sen cura. E per tant lo seu nom nj fama no es publica de present. Mas diu aquest quant lo poble de Jsrael sera adeu conuertit ans dela fi del mon, axi com toca sant pau ad romanos XVI, lauors lo dit poble requerra que los sants del vell testament sien festiujtats e honrats axi com son los sants [f. 89vb] del nouell testament, e seran exoits de lur suplicar per lo sant pare apostolj. E diu que lauors los diujnals officijs se crexeran es mudaran en molt pus alts e pus deuots. E lauors sera la santa sgleya e lo poble christia a jnstancia gran dels dits conuersos fara festa de tots los sants patriarches e profetes. E direm sent Adam e sancta Eua e sent Abel e sent Nohe e sent Abraam e sent Dauju e sent jsayies e axi dels altres sants patriarches e profetes entre los quals lo glorjos sent josep spos de la glorjosa sera altament festiujat e honrat. E aço en special per reuerencia del saluador e dela glorjosa dels f[on] serujdor e amjch special. Per totes les coses damunt dites appar la onzena dignjtat dela glorjosa, la qual es que fonch mjraculosament marjdada e sposada.

(*rúbrica*) Capítol LXII quj posa la XII dignjtat dela glorjosa que es dela jncarnacio de ihesu christ ...».

VII. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat III, cap. LXIV-LXVIII, ambdós incomplets, actualment ms. 03, III, 1e-2e (BC, ms. 459, f. 84ra-87va)*.

F. 92ra: «... humenal e mostras ab la cara tota resplandent e fort alegre e tot merauellos. E dien alguns grans contemplatius aci que langel se agenolla axi com aquell quj venja perlar altes materies ab la pus alta e ab la pus santa persona quj james fos ne sera apres deu. E ab aquella quj prestament deuja esser mare de deu. E apres regina dels angels e del mon. E ell stant axi tot jncljnat a ella e ab les mans steses reuerentment enuers la magestat regjnal ab gran feruor de paraula mesclada merauellosament ab subirana dolçor saludantla de part del Rey eternal en senyal de vicerat amor dix lj axi: Deus te saul plena de gracia lo senyor es ab tu, e beneyta es tu sobre totes les fembres. Hugo declarant aquestes peraules diu axi: Atten com langel promet en aquestas peraules lo Saluador diujnal e personal dient lj Aue, qui vol dir deus te saul. E per tal com aquest Saluador es sobiranament alt e conten [f. 92rb] en si la pus amabla e desitiable cosa que sia al mon, e aquella quj es fi de tota racional creatura, efi principal del negoci per que ell venja a tractar, ço es la saluacio del humenal

l'natge. E pertant langel desitiant la subirana salut damunt dita, axi a ella com a nos, proposa l'j la dita peraula e salutacio dient l'j aue, ço es deus te saul. Apres la salutacio e aprouacio dela perfecta humjlitat dela glorjosa, proposal'j tres grans e assenyalades laors. La primera que ella era plena de gracia. La segona que lo senyor era ab ella, ço es que ella era per deus açceptada e amada fort altament. E per ell accompanyada e specialment per ell regida e governada mes que altre.

(*rúbrica*) Capítol LXV. Qui declara allo mateix ab vna fort asenyalada lahor dela gloriosa (*fi de rúbrica*).

La terça que ella era beneyta entre totes les fembres. E aço singularment apparja en quant [f. 92va] seria prestament aquj mateix mare de deu e verge, les quals coses james no stigueren nj foren trobades en altra fembra, nj la multituts de virtuts quj per gracia de deu foren en ella. Atten aci que tota aquesta laor torna langel a glorja de deu. E primerament com dix que era plena de gracia, ço es de dons celestials dats a ella graciosament e no per deuta nj per sos merjts, mas per sola misericordia de deu, e quant adeu plahia de fer la tal personal gracia sua. Segonament com l'j dix *Dominus tecum*, no l'j dix vet que per ta virtut e bonesa has merescut que sies per deus mes amada e accompanyada que altra. Mas diul'j *Domjnus tecum*, ço es que Deus es ab tu axi con asenyor. E pertal la apella *Domjnus*, quj vol dir Senyor. Diu donchs axi ço es que Deus es ab tu axi com asenyor ab la sua seruenta, en la qual vol ensenyar lo seu poder leuant te en alt e ensenyant en tu la sua jnfinjda virtut e sia glorificat en tu, axi com [f. 92vb] a excellent obrer en la sua eleta obra. Terçament quant l'j dix: *Benedicta tu jn mulieribus* ço es a dir axi tu es beneyta sobre totes les fembres e aço es *a dicto jam premissis*. Car aço ha fet lo senyor quj ab tu es segons que dit es, E nou has tu fet, car noy est bastant, Mas ho ha fet la sua benedicccio quj ta complida de tots bens. Vet diu aquest hugo con langel tota la dita [laor]dada ala glorjosa torna e retorna ala sua font don es [exida] ço [es en] glorja del seu crea[dor qui volch] fer aytal creatura axi complida de tots bens. Car si aquesta no fos la sua principal jntencio no fora stat missatger d'ujnal, ans fora com a lagoter diabolical. Perisensis en lo tractat sobre la Aue Marja diu axi: Ala dita salutacio ha ajustat la santa sgleya la peraula que dix Eljsabet ala glorjosa quant la vench a veura, ço es *benedictus fructus ventris tuj*. E hi ha apres ajustat lo nom de Jhesus e apres han [f. 93ra] feta oracio exçcellent ajustanthi *mater dei ora pro nobis*, la qual oracio es adeu molt plasant e ala sua mare, e de gran virtut e efficacia. Car es vn curt memorjal del gran poder de deu declarant la excellencia e alta perfeccio dela sua mare. Per ço diu apres lo *pater noster* e lo *credo jn deum* es apropiada oracio atot christia. e los confessors la deuen assignar en penjtencia apres les damunt dites oracions a aquells que ohen en confessio, pertant que la mare de deu prech per ells. Legim en lo libre dels mjracles dela glorjosa que vn simple hom no sabes altra oracio e digues la aue Marja ab gran deuocio, que apres sa mort se feu en la sua boca una erba merauellosa, en les fulles de la qual era scrit Aue Marja. E

aço volch fer axi lo creador per dar aentendre quant l'j plau aquesta santa oracio, com es dita deuotament.

(*rúbrica*) Capitol LXVI. Quij declara la gran humjlitat que la glorjosa hac, hoida la salutacio de sent Gabriel (*fi de rúbrica*).

[*f. 93rb*] Apres que Gabriel hague proposada la dita salutacio ala glorjosa, diu la istorja que es luce primo, que com la beneyta hoís les dites santes peraulles fonch soptosament torbada, e pensaua quina salutacio era aquesta. Sent Ambros *super lucham* sponent aquesta peraula ensenya que aquesta torbacio no fonch en la sua raho. Car tostemps fonch drete e alta e en la sua vigor, ne vengue de pahor. Car ella era acostumada de veura angels quaix contjnuament, e de perlar ab ells. Mas aytal turbacio fonch de rayl de subirana humjlitat. Car con fos tota en subirana humjlitat no podia sofarr que fos loada. E con ella hoís langel dir tan gran laors della, con era que ella fos plena de gracia e ab deu specialment ajustada e beneyta sobre totes les fembres, Encontinent lo gran zel que ella hauja de seruar humjlitat li percudi lo cor poderosament ques aujsas quina salutacio era aquella. E que guardas diligentment que allo no fos qualque [*f. 93va*] amagada temptacio del dimonj, que la volgues tirar a vanaglorja e amor de sa propria laor, axi con hi son soujn tirats los amadors del mon eles persones vanes, e tot aquest proçes axi amagat Dien los sants doctors tors (*sic*) que lexa deus fer en probacio de la sua perfeta humjlitat. Epiphanius na te aci alguns punts. Lo primer que si langel la hagues poderosament vituperada elj hagues dit: O fembra maluada ela maior peccadora del mon, e pijor que totes les fembres, vet que deus es fello contra tu, Cert la glorjosa nos fora axi torbada, ans se fora ja mes djns en son cor humjliada, e haguera haguda gran dolor crehent que ella hagues offes deu en qualque manera, e haguera fetes grans gracias a langel quij la jnstruja a esser humjl. Lo segon punt es que per aytal turbacio en la glorjosa ensenya que ja era ella vesada poderosament auorjr tota laor propria, e tota vana glorja, e que moltes vegades ne hauja ella dabans vensut lo dimonj temptant la de semblant peccat. E (*interlin*) diu (*fi d'interlin*) lo test que com hoís [*f. 93vb*] langel fonch torbada, per aço dona aentendre que loir de aytals coses la prouoca ala dita turbacio e no altra cosa. Lo terç punt es que axi con diu lo test ella hoint aytals laors de si cogita en si mateixa quina salu-*(interlin)*-ta-*(fi d'interlin)*-cio era aquesta, Car ja era vesada que en les sues temptacions e visions e jnformacions, si res hi hagues sospitos e no ben clar, tantost recorria ala ajuda de nostre senyor deu suplicant lo humjllment que per la sua gran clemencia ell la jllumjnas ela endressas en fer en aquella materia ço quij fos ala sua voluntat. E en aço ha ensenyada la sua gran prudencia e cautela contra tota stucia del enemjch. Lo quart punt es que diu aquest sant doctor, que en son temps foren alguns famosos contemplatius quij posaren que en aquell spay que la glorjosa staua axi pensant en la dita salutacio quina era, ella recorrech adeu. digueren aquells que la sua santa anima fonch arrapada pus alt en peradis, que no fonch aquella de sent paul en lo seu arra-

pament. E aquí fonch [f. 94ra] plenament jnformada que donas fe atot ço que langel l'j dirja, car per deu li era trames. Lo v punt es que la glorjosa en lo dit recorjment dona de si mateixa gran doctrina a tots aquells quj dien e cuyden veura diujnals visions que no hi creguen tantost, Car auengades lo dimonj los engana. Per que tantost deuen recorrer adeu qujls hi vulla endressar axi com feu ala glorjosa, no constrastant que era axi ab deu acostada. Es axi mateix bon consell en aytal materia recorrer apres deu aconsell de saujes persones e tements deu. Car aytals hi consellen mjls que altres.

(*rúbrica*) Capítol LXVII. Quj declara la consolacio que langel dona ala gloriosa apres que ella fonch torbada (*fi de rúbrica*).

Segueix se en la istorja aquesta que vehent langel que la glorjosa hauja stat axi pensada, e que era ja per deu assegurada que podia segurament creura alangel, lauors ell la conforta ela humjlia ensemps dient l'j axi: *Ne timeas Marja*. [f. 94rb] *Jnuenjsti enjm graciám apud domjnum*, ço es que l'j volgues dir no stigues Marja pus jmagnatiua nj torbada, Pertant com te altament loada e exalçada. Car lo be que de tu he dit no hi es per tos merjts, quj tan grans laors per si no mereixen, ans tots aquells bens son en tu per sola gracia e bonesa de nostre senyor deu, qujls ha vulguts en tu posar, e que ta vulguda elegir e crear e fer axi alta, no principalment per tu, mas per dar honor a vna alta e nouella e merauellosa obra, que ell enten a fer prestament per salut del mon, en la qual vol que tu sies participant e ajudadora. La obra aquesta tan alta si es Car com deus tot poderos haia eternalment hordonat, e per temps haja promesa a Abraam e a Daujd, que ell per saluacio del humanal linatge encarnarja lo seu fill de dona tostemps pura e verge, ans del part e apres lo part, per tant ell vol que tu sies aquella, de la qual ell pendra carn humana, E la qual ell vol que sies sa mare, E dela qual vol nexer [f. 94va] con auer hom. Per que vet tu consebras e jnfantaras aquest senyor com auer fill teu, e apelar las jhesus. Aquest sera subiranament alt e gran. Car sera apellat e de fet ell sera fill del altisme e del pus alt senyor qui sia, ço es deu lo pare quj es deu tot poderos. Aquest tan alt hom quj sera ton fill dara deus cadjra del subiran regna, ço es egualtat dels subirans bens diujnals aytants c[om] dar se poden, quj en la scriptura son significats perla cadira reyal del Rey dauju, del qual ell deuallara en quant hom. Aquest sera Rey e regnara generalment sobre tota creatura la qual generalment es significada per Jacob, lo qual fonch pare general dels XII trips de Jsrael. E lo regna daquest sera perpetual, e james no haura fi.

(*rúbrica*) Capítol LXVIII. Quj posa lo du[p]te que la gloriosa duptaua con se farja la dita jncarnacio, e declara algunes questions (*fi de rúbrica*).

Ascientada e jnformada donchs la glorjosa per lo dit Angel, que ella era aquella nobla excellent verge que lo fill de deu hauja [f. 94vb] elegida a esser mare sua, no sabent encara la manera com ella consebrja, mas ja creent ferma-

ment que axi seria de fet com langel dit l'j hauja, axi con a excellent zeladora e amadora de tota purjtat, respos al angel preguant lo que l'j digues con se farja la dita concepcio del fill de deu en ella. Car ella no podia legudament concebra per via natural e comuna, com per vot de virginjtat se fos ab deu streta de james no hauer parja carnal de negun hom. Enles quals peraules ensenya que ella be sabia que moltes altres vies hi hauja a deu possibles de fer aytal concepcio vltra la via comuna de natura. Appar encara comunament segons que sobre aço dien alguns grans doctors que con aquest vot de virginjtat per la glorjosa allegat per lo qual ella no podia legudament concebre dom, ella hagues fet axi fort e contra comuna [f. 95ra] costuma dels jueus e sens consell dela sinagoga e contra la comuna obseruacio dela ley, que aquest vot l'j fonch jnspirat per lo sant sperit, ans quel faes. E per conseguent lo dit vot fonch solenne, car vot simple no tol que la dona puxa retra lo deute [con]iugal a son marjt, la qual cosa ella denegaua dient a langel que ella no coneixia hom, ço es que ella no podia hauer paria dom per vigor del vot de virginjtat a ella ja per deu jnspirat e fet a deu ja en temps passat. Appar encara tercament que la glorjosa consentint apres aytal vot en lo matrimonj de Josep que axi matex hi consenti jnformada per special consell del sant spirit jinformantla que no contrastant aytal matrimonj entre ella e Josep, ella tostemp romandrja verge e pura, nj ella no posarja a perill del con[trar]j, perseuerant [ab] son spos ensems si la dita j[nfo]rmacio del sant sperit sobre la sua perpetual virginjtat no hi fos entreuenguda. Si donch deus expressament no l'ju manas quj pot [f. 95rb] dispensar sobre tot vot e al qual tota racional creatura deu obeyr mes que aqual se vol altre cosa quj sots deus sia. E crehen fortment los sants doctors qu[e] en aquest mateix sant proposit visque tostemp Josep e que [sem]blant vot se feu adeu apres que [s]abe que la glorjosa era prenys per obra del sant sperit. E posa liconjensis en la exposicio daquest euangeli que jatsesia que segons la vella lig vot aytal de virginjtat no hagues vjguor per les rahons dessus dites e allegades enlo segon parraf daquest capitol, Ans dju que fer vot de virginjtat en aquell temps fora presumcio gran per les dites rahons si donchs jnspiracio o manament diujnal no y entrauengues. Empero en aquest cas lo dit vot obligaria la glorjosa e aço en quant lo dit vot era stat fet per special jnspiracio del sant sperit. E axi mateix pertant quant la glorjosa pertanyia al nouell testament en quant della exi con de la pus prop rael axi jhesuchrist [f. 95va] fundador del nouell testament, qui tota la tiraua assi mateix, e pus altament que negun fill natural tira sa mare, ab la qual es dita esser vna carn. Noresmenys car en sa jnfantesa per moltes santes jnspiracions diujnals jnspirada couench que la sua primera santificacio e la sua tan alta perfeccio se condressaua per nostre senyor deu a nouella ley e a veura lo redemptor. E a preparar via a ell que fos conegut e altament resebut, axi con aquell per lo qual se hauja obrjr lo regna de deu e a comensar lo nouell testament. En altra manera pus excellent e pus alta fora stada la santificacio de sent Johan baptista en aquesta part que no la santificacio de la glorjosa, la qual cosa no seria ben dita. Hon la santificacio de sent Johan ales dites coses se endressaua segons que appar *luce primo* si

attens a ço que dix Gabrjel angel de sent Johan perlant a son pare Zacarjas deles excellencies que lo dit sent Johan deuja hauer del offici a que era per deu diputat per preparar camj [f. 95vb] al saluador e a denunciar lo mon axi com a redemptor seu, e aquell quj hauja esser Macias promes en la ley e cap e princep de nouell poble.

(*rúbrica*) Capítol LXVIII° qui declara en quines coses consenti la verge Maria en lo matrimonj de ella e de Josep (*fi de rúbrica*).

Per totes les dites coses liconiensis aquj matex conclou que la glorijsa consentint al matrimoni quj era entre ella e Josep solament consenti en companyia matrimonjal, quj es pus alta e pus perfeta companyia sens copula carnal que no ab la dita copula, Segons que diu sent agusti. Hon [co]n seu consentiment fos lo pus alt qui esser podia e deualas del eternal consell e jnspiracio del sperit sant e quj staua colligat e radicat ab sobirana m[undi]cia virginal e ab tota circumstancia virtual, Segueix se de neçessitat que aytal consentiment no fonch ajustat ab entencio de james esser corrupuda nj toca-...».

VIII. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat III, cap. CXXI-CXXII, el darrer incomplet, actualment ms. 03, III, 1f-2f (BC, ms. 459, f. 130ra-131ra)*.

F. [?]ra: «... (*rúbrica*) ço es com fon dotat de gran santedat (*fi de rúbrica*).

Lo dotzen priujlegi [de] sent Johan es qu[e ell] fonch dotat de [singular] santedat e aço don[ça] a entendre lo sal]uador Mathei [x^o capituloquant d]ix entre tots los [nats] deles fembres no sen ere leuat maior que sent Johan babtista. Crjs[ostomus en] lo libre quj es dit *de laude Iohannjs* proue la sua san[tedat] per diuersses vies e en] spe[cial] per la] sua humjlitat. Car ell nos tenia per digna de tocar la sua correga del calçament de Jhesuchrist ço es de estarlj als peus, Segons que appar luce III°, nes tenja per digne de batejar lo saluador, axi com legim Mathei tercio capitulo. E jnterrogat si era crist o helias propheta, respos que no ere res daço, mas ere axi com vna veu quj es vn p[och] de vent. Segonament se proua la sua santedat [per] l[la] sua] aspredat, Car s[egons] que dien los] sants ell stant jn[fant de vii] anys [entra] en lo desert vest[it] de vestidura de pels de cam[ells], quj ere fort aspre, e ere cint de pel do[uella], manjaue] mel saluatge [e lagu]o[stes], quj son [ver]-[f. (?)rb]-mells petits, beuja aygua ne james bech vj nj cosa qujl pogues embriagar. E perseuera en esta vida xxx anys, segons que tot aço appar Mathei III°, Marchi I^o et Luce X^o (!). E la sua preycacio ere que tot hom fes penjtencia qujs volgues saluar. Tersament proua la sua santedat la ardent caritat que hauje a deu e al prohisme. Car per amor de deu pres martirj per Erodes Agripa, E per amor del proisme preycave ardentment no volent complaure anegu. Per tant preycant als fari-seus qui no prenjen correccio de negu ell los dehia axi: Engenrrats de vibres,

ço es fills dels diables qujus ha ensenyat de fugir a la jra terribla de deu. [E]als cauallers amonestaue que fossen contents de lur sou o rendes e no prenguessen res de lurs subdits nj daltre, Car dallo james no s[en fa] fatisfaccio (*sic*). E als prinçeps amonestaue de no fer contra deu e contra la ley, com fossen vicarjs seus. E com lo dit Herodes tingues per amjga la muller de son frara, e dasso ell lo repregues [f. {?}va] fortment, per tal ella li tracta que perdes lo cap, axi com legim Mathei vi^o capitulo. De la sua santedat tracte sent Johan bocado, axi com appar en lo sermo que legim en la festa de la degollacio de sent Johan, dient que sent Johan ere major que hom, par als angels, summa de tota ley, conformacio del euangeli, veu dels apostols, stilena dels profetes, lum del mon, denunciador del jutge e migencer entre nos e deu.

(*rúbrica*) Capítol CXXIII Qui posa molts altres priuilegis de sant Johan babtista (*fi de rúbrica*).

Ultra tots los priuilegis dits, ne posen los sants altres molts, ço es que ell ha Jhesuchrist bateiat, appar aço Mathei tercio. Apres ha Jhesuchrist demostrat ab lo dit, lo qual dit es en Prioritanis luent e aytal com vn cristall qui posat en lo foch no pot cremar. Lo seu precios cap tenen los menorets de sent Siluestre en Roma. Lo saluador dehia dell que ere lanterna ardent e luent, Johannis v^o capitulo. Per raho de totes aquestes coses la santa sgleya la fort honrat faent-li la sgleya gran sollempnitat de sent [f. {?}vb] Johan de letra seu principal e cap de cristiandat, el ha souin repetit en les oracions secretes de la missa el ha posat tantost primer apres los angels en la letania, e en les matines se diu tot jorn *Benedictus dominus deus israel*, lo qual feu son pare en la circumcisio del dit Johan. En en la missa cante lo *Agnus dei*, lo qual ell mateix dix, ensenyant als altres lo saluador. E en les vespres cante lo *Magnificat*, lo qual feu la gloriosa venint a visitar e a seruir sa mare Elisabeth quant era prenys dell. Sollempnitza encara la santa sgleya la sua natiuitat, e no de negun altra apres Jhesuchrist. Vet quins priuilegis ha monsenyer sent Johan babtista. E apres segons alguns dien li ha deu dat en paradís subiran grau de gloria apres la gloriosa, segons que dien alguns. E de sa gran gloria fa memoria la santa sglesia en les matines cantant en la ymne de laudes aquell vers *Serta cor denis*. E Deus tot poderos qui per ell ha obrats e obre souin grans e poderosos miracles, maiorment en aquells qui en ell han special deuocio el tenen per special aduocat segons que lo flos sanctorum ...».

IX. FRANCESC EIXIMENIS, VC, *Llibre II, tractat IV, primera part, cap. XI-XIII, el primer incomplet, del darrer només 12 línies molt fragmentàries, amb la particularitat que el rubricador ha posat la rúbrica del capítol XII al XIII i a l'inrevés, actualment, ms. 03, III, 1g-2g (BC, ms. 459, f. 140va-141va).*

F. [156]ra: «...-cio de deu, e ala fi cregueren lan eli demanaren perdo deles injurias que fetes lj haujen e ell los perdona fort largament e volentarja. [Seg]ueix

se aquj mateix axi. Sa[pie]s te que la santedat daquest [san]t Josep fonch fort gran, quj per deu fonch elegit nodris e special serujdor mentre visch del seu beneyt fill. E con altre testimonj no haguessem de la sua santedat si no tant de temps fonch ensems ab lo senyor [e ab] la sua santa mare en v[na ca]sa mateixa e ell lo po[rta sou]jn el [d]eporta el nodrj corp[or]al[m]ent longament e meresch esser stimat comunament per les gents esser pare del saluador quj per ell soferj prou [af]fanys en esta [vida] E per lo senyor posat en [par]adis entre los maiors patriar[chas axi com fonc]h en est mon [admes e appellat al]s seus grans [secrets e de la s]ua gloriosa mare.

(*rúbrica*) [Capitol] qui posa [vna contem]placio de la hu[militat de] Jhesu christ (*fi de rúbrica*)

[*Tres línies finals de coronell perdudes*] [*f. 156rb*] *monachum* perlant dela altea del auenjment del saluador diu axi. Guardada e contemplada ensemps en lo nostre petit nat gran poquea e gran granea, gran pobresa e riquesa, gran menyspreu ab gran valor, gran dolor ab grans deljts, gran jnfirmitat ab gran vigor, gran defalljment en natura ab tot poder. E si vols veure sa poquesa obrj lull e vejges Jhesus lo teu deu posat en lo fe, acompanyat ab besties, recljnat al pesebre, fill de vna pobra jnfanta texidora e filla de vn pastor. E tot aço ses fet per tu pertal que axi vjuent en tanta mjseria apella tu que sies glorios, e sies son companyo en gloria. Pensa donchs quanta gracia es aquesta, e quant benjfet teu. O siu conexies, e quant te profitaria, e siu menyspreses e quant te costara, car ell es contra tu part e jutge del qual es escrit *Judicabit jn nacionibus et cetera*. E vol dir que sobre totes nacions es constitujt jutge quj trencara lo cap amolts, ço es donant los perpetual dampnacio per [*f. 156va*] lur gran desconexença. Segueix se axi en la dita epistola, si vols en lo senyor petit jnfant contemplar la sua altesa guard[a] feu segons la proficia de Ageue propheta. Ell ha conegut lo seu gran auenjment e alta natjujtat, lo cel ela terra. E es se mostrat disitgable e merauellos a totes gents. e vet que ell primerament ensenyant la sua amagada e eternal vjrtut verjfica los sants profetes el fa conçebre e jnfantar duna daquestes marauelles, mana que negun nol gosa appellar deu. car lo poble roma attenent com hauje tant crescut limperi e conseruada e feta pau general per tot lo mon, volgueren lo deificar, la qual cosa ell no poch soferjr veent que altre poder hi hauje maior que lo seu. Gregorius natzareus perlant de aquesta santa natiujtat diu axi. Gran mjsteri frares meus ha assi amagat que quant lo saluador nasch la sua natiujtat se denuncia als pastors humjls. el emperador e tota Roma se spahordeix. Car la gran pedra que vju Danjel es anjt tramesa dalt del çel e ha ferjda la statua en la pus fort part Ja anjt la estatua tremola e sent son decahjment. Jhesu christ frares es [*f. 156vb*] stada pedra quj es stat trames sens mans, ço es sens obra carnal, ans es estat conçebut per obra del sant sperit. E ja anjt ha aterrat lo temple de pau en Roma, ha trencat los deus e jdoles e ha spau[entat] Octouja e ha [de]nuncia[t als pas]tors pobrellets que vingu[en] a ell. Car lo seu proces f[onc]h [tots] temps aytal del c[omençament] del mon

ença, ço es, [que tota superbia e pre]sumpcio e malign[itat sia ater]rada ala fi e h[umilitat] s[ia per el] exalçada en esta vid[a] e [en lalt]ra.

(*rúbrica*) Capítol [...] [Qui posa] com per la na[tiui]tat de Jhesu Christ la super[bia] del diable es a[te]rrada (*fi de rúbrica*).

S[egu]eix se aq[ui] mateix al [proposit], atten [com en aquesta] sant[a] na[tiui]tat e[st] stada confusa e ater]rada e vexada [la superbia del] diable segons [que axi matex] tracte Max[imus en un sermo de] nadal. Ca[r] dj[u] que lo demoni ara ha] vjs[ts] al[egrar los sants pares e]n jnfern... [*segueixen tres línies de final de corondell perdudes*].

X. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat IV, tercera part, cap. XXIII-XXV, el primer i el darrer fragmentaris, actualment ms. 03, III, f. 1b-2b (BC, ms. 459, f. 176va-177va)*.

F. 195ra: «... coses que li pots sacrificar e a qui est e has li pots eli deus sacrificar, car tot es seu e de ell ho has tot hagut. Per raho dasso ordonaren los sants pares que james la lengua del hom no cessas de loar deu, ans treballant anant reposant tostemp digues *gloria patri et filio et spiritui sancto*. E tostemp giras lo cor en pensar la clemencia de nostre senyor deu. Per raho dasso la gloriosa per dar eximpli a tot lo mon [*sis línies il·legibles*] eternal deu. Car aquest es lo maior sacrifici que fer se pot a deu el pus plasant e mes acceptable.

(*rúbrica*) Capítol XXVIII qui continuant la dita purificacio declara en quina manera la gloriosa entra per lo temple e Deu en Jherusalem ela offera que feu (*fi de rúbrica*).

[f. 195rb] Com la gloriosa entras per lo dit temple de deu, tantost lo seu reuerent fill en los brassos e fos ab ella josep compraren vn parell de tortres o de colomins, la ley de deu manaua que la dona en aytal cas offeris vn anyell. Empero si ere pobra que offeris vn parell de tortres o de colomins. E aquesta offera feu la gloriosa per ço con era pobra. E diu açi Rabanus que sent luch en lauangeli no dix dels dits [...] ne offerien mas posa axi sots disiunccio adonar a entendre que cascuns dells dits oçells significauen en la gloriosa e en josep alguna special cosa. Car per les [...] fonch significat [...] de si mateixa [...] ...] puritat v[...] en sobiran grau ab vida contemplatiua ab plor continuant sobre los mals e peccats e desonors que lo mon fa continuament a deu. E asso significaue la offera [f. 195va] de la tortra que es auçel cast e separat e ploros apres que ha perduda sa companyia. Per los coloms qui tostemp volen acompanyats, es entesa lur inflamacio de caritat e amor que hauen ala saluacio dels homens la qual oferien a Deu axi com a sacrifici a ell subiranament acceptable, segons que ja damunt es dit. E segons que diu Aymo en aquestes

dues offerçons es dada manera de offerir a nosaltres tostemp que vingam al seu temple per obtenir alguna gracia sua ço es que siam nets e mundes de cor e de tot peccat, e que siam drets enuers lo proisme, e sens tota ranchor, e ab voluntat de fer li be, no solament a lamich, ans encara al enemich per amor de deu. Car diu que aquesta amor inclina a nostre senyor deu subiranament a atorgar nos ço que demanam.

(*rúbrica*) Capítol xxv qui continuant la dita purificacio posa la [f. 195vb] honor que sent Simeon feu a Jhesu Christ com fo entrat en lo temple de Jherusalem (*fi de rúbrica*).

Com la gloriosa e josep fossen entrats dins lo temple de deu tantost aqui fonch a ells present vn gran hom, e fort famos en santedat, e en letres que ere de Jherusalem, qui per la santa scriptura hauie trobat que laueniment del fill de deu en carn se deuia fer prestament. Per raho de aço pregaue a nostre senyor deu tot jorn ab gran feruor que li faes tanta de gracia que ell lo vages ans que moris. Car desitiae la consoloacio que ell e los elets del poble de Israel haurien per la sua venguda. E axi com vju la gloriosa portant lo seu fill conech per special inspiracio del sant sperit que aquell infant que la gloriosa portaue ere lo salvador. E de continent agenollas en terra dauant tothom e adoral ab gran reuerencia estenent les ...».

XI. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre II, tractat IV, tercera part, cap. xxxv-xxxvi, ambdós incomplets, actualment ms. 03, III, 1i-2i (BC, ms. 459, f. 184vb-185va)*.

E. 201ra: «... peccat original per lur martiri. Quintament noten que Erodes fonch lo primer corn de la bestia que sent Johan viu apochalipsi en quant ell qui fonch cruel bestia contra la sgleya de Jhesu christ la primera batalla pignant que pogues auciere Jhesu christ en persona e puy lo persegui en sos membres ço es en aquests sants infants qui han seguit lanyel Jhesu christ la hon finalment ana a la fi ço es a la pena del martiri, per tal dix sent hilari que lo maluat de Erodes james nols pogueren hauer fet tant de mal com los feu de be matantlos per oy del salvador, contra sa voluntat los procura les celestials corones dels quals son coronats Car com diu sent jeronim asso es general regla en tots los elets qui son perseguits aporten (*sic*) la persecucio pacientment, ço es que lurs perseguidors mal lur grat los procuren hols fan les corones qu[als] son en gloria coronats.

(*rúbrica*) Capítol xxxvi qui declara com langel apparech a Josep e dix que fugis en [f. 201rb] Egipte, ço es en la ciutat de Ermopolim en altra manera es appellada (*sic*) locana (*fi de rúbrica*).

Assi empero atten que apres que la gloriosa hac feta la purificacio legal en lo temple de deu axi, com damunt es dit, E hac offert lo seu glorios fill a deu

aqui mateix ella sen torna en Natzaret ab lo dit fill e ab Josep e stigueren aqui vn any e queucom mes, fins que Erodes hac finat ab los Romans tot lo fet e contrauersia que hauia ab los fills E hac ab ells secretament conclus que matas los infants axi com es dit. E lauors lo angel de deu apparech en sompnis a Josep reuelant li que Erodes faria son poder de auciore a Jhesu christ serquant lo diligentment e apres matant generalment los infants de Betlem e al dit loch pertanyents dins e defora, per que li manaué que decontinent ell ab linfant Jhesu christ e ab la sua mare stan fugis en Egipte e axo o feu de fet prestament. Ensenyenos assi los grans e deuots [f. 201va] contemplatius pensar en aquesta santa fuyta algunes deuotes consideracions La primera si es com anima de la gloriosa e del prom beneyt foren spauentades quant pensauen aquell precios tresor, ço es lo fill de deu en tan gran perill en ço que pose lo Rey daquella terra lo perseguis a la mort, e per aço ells haguessen a fugir en terra stranya e tan lunny. La segona consideracio si es en pensar en lurs treballs car eren pobres e sols sens companya e linfant era ja granet. E hauien a passar per aquelles terres desertes per les quals passaren los fills de Israel quant exiren de Egipte hon aqui no hauia poblats e es terra fort aspra, pensa quant afany passauen de portar lur vianda e aço que hauien mester E quin treball los ere de nit jaure en terra sens lit e sens casa e sens tot cubert. E axi passant per tant cami entre innumerables besties saluatges e tots hauien lur anar fort dificil, Car lo senyor no podia anar com no hagues si no vn any e poch mes, E la gloriosa ere fort joue e delicada e no hauie [f. 201vb] vesat danar E lo prom ere ja vell e nos podia moure si no ab affany. Pensa donchs com los hauie deus posats en gran afany entre la por que hauien dins lur cor, el treball que passauen defora. Pensa segonament com deu permet los seus elets soferir grans treballs e affans E veiges (*sic*) assi la gran benignitat del Salvador, qui axis permet perseguir per aquell qui podie en vn punt anitchilar (*sic*) e dampnar. Cert dien aquests tot aço ha fet lo saluador exempli nostre ço es quant nos tramet tribulacions que pensem que de ell nos veen qui per esta via nos vol tornar aci mateix, per aço mateix nos ensenye que quant seriem tribulats o persegujts que prudentment donem loch a la malicia daquells quins persegueixen E aço façam per amor dell quins ho mana e per squiuar los grans mals que encorren aquells qui no volen esser pasciens (*sic*) ni dar loch a ira, ni volen dissimular ni cobrir ni sofferir ninguna offensa qui los sie feta, No attens los grans ...».

XII. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre VIII, cap. XXVI, XXVII i dinou línies del cap. XXVIII, actualment ms. 02, III, f. 1ab-2ab* (BC, ms. 460, f. 87vb-89va).

F. LXXXr: «... dix lo saluador per que cogitats mal en vostros coratges e reprement ma per que e dit que sian lexats los peccats a aquest hom, vull que sia gorit asi tentost denant vosaltres, e lauoras dix al paralitich leuat de qui e aporta ten ton lit en ta casa E de continent se leua gorit e sanat magnificant deu e portasen lo lit en que jasia a sa casa E tots los altres estigueran fort

merauellats sobre lo gran senyal e cura del peralatic axi soptosa e glorificauan deu dient per certs vuy hauem vistes grans marauellas. e diu asi Cirillus: asi pots conaxer primerament quanta era la sequetat e malaltia de aquells phariseus e latrats dells jueus que veyan ten gran senyal esser estat fet per deu a prouar que Ihesu Christ podia lexar los peccats e per consaguent que era deu e que nou volgueran craura, maiorment con aguesan vist que ell [...]ells agues per lo dit mjracle prouat que ell podia [remetre] peccats les quals coses sapertanyan a sol deu. Segonament dju[...] plagua e generall en los peccadors qui clarament veuran lur [engan] e lur malicia e la lur depnacio e empero no sen senten ne sen mouen ney prouaexan nes corragexan de lurs peccats. hans sa pos[an] el risch de lur depnecio axi con appar en [aquests]. E maiorment en los phariseus qui eran relagiossos e en los escriuan[s] qui eran doctors en la ley qui per lo dit mjracle ni per jnfinits altr[es] que fjaeran al saluador nos volgueran jncljnar ha craura lo salvador nj a la sua gran doctrjna per tal feren mala fin. Tersament [a]ttenque diu aquest que com lom se veu en aytal estament lauors axi com ahom qui uol escapar del foch que no crem deu ab tot son sforts lexar tota via e occasio de peccat[e conuer]tjrsa adeu ab tot son sfors presentantli oracio penjtencial e almoyna [e] dejuni e fer tot aso que puxa que sia a[de]u pl[a]sent E lo banjgna senyor james a aytal persona no dona rapulsa ans li perdo[na] sos peccats si persau[ra] e apres lo salua perla [f. LXXXV] sua clamencia e banjgnjat.

(*rúbricca*) Com lo Saluador appella sant Matheu capitulo xxvii^o (*fi de rúbricca*).

Apres que lo glorios senyor hac gorit lo dit peralatic diu sent Math[eu] que anassen envers lamar dins la ciutat de Cafernahu[m] hon auia fet l[o] dit mjracle. E viu aqui matheu qui era hom quj leuaua les leudes e rendes e drets dela senyoria que aujan dels vaxells per mar aqui vjnents, al qual dix lo senyor: Leua da quj e saguex ma. E de contjnt Matheu lo sagui e laxa tot quant hauja a fer e feu lj gran conujt en la sua casa a hon auia gran multitut de publicans, so es homes entesos en los guany e ofici en lo qual sent Matheu en tania, e aquests menjaran en lo dit conujt ab ihesu christ e ab los seus dexeblas qui eran aqui molts, dela qual cosa murmuraran molt los phariseus ells escriuans dela Ley djent als dexebles de ihesu christ: per que menjaua vostro mestra ab l[os public]ans e ab los peccadors A les quals peraules rasponent lo saluador [dix lo]s axi: los homens sans no han mester metges mas los malalts axi com aquests publicans ab los quals yo menyg per lunyar los de peccats Aprenets donchs so que dix nostre senyor deus per lo propheta Osoe (*sic*) capitulo vi. Mes val que fasats misericordia a vostros proismas que no los sacrificis [q]ue auets acustumat de fer a mj Com donchs aquesta sia subjrana misericordia so es lunyar [los] omens de peccat o tornarlos en la carrera de deu, saguexse que no de[uet]s murm[urar de] mj qui meng ab los publicans per quells luny de peccats ells raconsolguj ab deu, ax[i] matex deuets attendra que yo principal-

ment son vengut per raconsiliar los peccadors ab deu. Donchs per a[ç]o com macost a ells no deuets murmurar si raeb lurs conuïts njmenyg ab ells, majorment pus vaets que ells ma crean axi em saguexen e fan so que yo los consell axi con vahets a yull de aquest publica Matheu. Diu asi: Crisostom Atten la malicia dells ph[ari]seus, ells ve[yen] lo Saluador men[jar] ab los peccadors no per demenarlos res hans los feya renunciar e dar [als] [f. LXXXI^r] pobres [s]o que haujan axi com appar de Matheu nj era ab ells per naguns delits ni carnalment acompanyasa ab ells axi com aperia en totes aquellas cozes (*sic*) que ell feya menjant ab ells, que no ensenyauen sino pura santetat e subirana virtut e beu parja en aso quis sagia (*sic*) car per la sua solla (*sic*) peraula lexauan lo mon e tot quant auian ell sagian (*sic*) ab sobjrana panjtencia e pobrea E tots temps era entra ells ab sobjran exjmpli de si matex e ab contjnua jmformacio e sens nagun escandil. Quj donchs podia murmurar contra la sua sobjrane santetat e rauerencia sjno homens en diablats plens de tota praujtat e malicia e majorment com ell no solament en les suas peraulas qui totes eran vida ans en cara en la manera del seu menjar e baura e tots los jests e peraulas no eran s[in]o madacjnes curatjuas de tota carnalitat e sacuralitat (*sic*) e prouocatiues e sobjrane honestat e trempansa (*sic*) e auera panjtencia. e dju asi Ylarj: nou entes adir lo saluador que ell no fos vengut a saluar e apellar e apreycar los justs quant dix yo no son vengut appellar los justs mas als peccadors, car per salut de tots vench quant en ell fon Mas appella los phariseus quj sagon veritat jatsia no foran justs empero ell los appellaua justs en quant ells se taniau per justs per la sciencia que haujan de la lig de deu e per tal quant obseruauan les serjm[onie]s de le lig e sacrificauan a deu los sacrificis quis feyan en lo seu templa, per les quals coses se raputaven per justs e per tal que los publicans ne peccadors nos deujan acostar a ells, ans los eran fort durs e cruells. E en tant que con a ells principalment per tangues axi com apellats E pares del pobla ferlos missericordia tjrantlos a deu, ells empero nou feyan hans los hauorrjan axi com adepnats sills vaessan esser publichs peccadors ne voljan sofarjr quello saluador ho faes. dequests justs axi presumptuosas dix lo saluador que no era vengut per appellar aquells [f. LXXXI^v] a p[eni]tencia nj [e]l [re]gna. Si do[nc]hs ells no lexauen l[ur] malicia e crualtat e presumcio e superbia.

(*rúbrica*) Com lo Saluador escussa sos dexebles de dejunar e com per fam freguauen les aspigues capitulo XXVII° (*fi de rúbrica*).

Après tentost sagon que posa sent matheu a VIII° capi[to]l[s] e sent Luch a II° [?] capitulos los phariseus ab los dexebles de sent Johan jnterrogaran lo Saluador per que los seus dexebles no dejunauan axi soujn e rigorosament con ells feyan. Alls quals lo senyor respos que no era digne cosa que los fillls del espos plorasan ne dejunasen en temps deles noses E asi nota que sagon que dju Methodius que lo saluador era les pos qui era vengut del cell per espossar la sancta ralagio (*sic*) christianae ajustarla ab si, e aso per aportarla al seu palau celestial per que tot lo temps en lo qual los sants apostols foran ab ell prasant en

aquesta vide era aells temps de noces e de goitg, axi con aquel dix lo propheta que seria o deuja esser desijat de totes les jents. per raho de aso no hauja loch de junj (*sic*) quj es hordonat a penjtencia e a dolor de peccats Empero dix lo saluador temps vendra quels sera tolt les pos soes apres la sua precioza mort e lauors de junaran E nota asi Bacijs que los di[t]s phariseus de ignorancia sa moujan primerament a demanar per que los dexebles de Jhesu Christ no dejunauan axi fort ment nj rigorosa axi com ells, Car com dix lo Saluador aquel temps en lo qual eren ab [ells] era de sobjran goig a ells pen[sant] ...».

XIII. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre VIII, cap. LXIX-LXX, ambdós incomplets, actualment ms. 02, III, 1c (BC, ms. 460, f. 114vb-115vb)*.

E. [?]r: «... Jhesuchrist. Lo Segon punt es quello saluador ha alagit monsenyor sent Pere axi com acap della sua asgleya e apres sjmatex la fet cap dells seus sants apostols per tal li dix axi con dit es desus quant lj dona les claus dela asgleya: *Et ego dico tibi* quj uol etc. que aquella potestat en lo subjran grau daue lauores a ell sol axi com aquell quj tot sol seria primer cap apres ell dela sua esgleya, e del qual la sua planjtut de potestat [deu]llaria als seus succsasos, e aso per acturitat de Jhesu christ. Lo Terts punt es en asi deuen atendre quant plau a deu vigorosa confacio dele fe E quant ama e honra deus aquells quj altament la confesan e estan per ell, e maiorment en tre enamjchs seus e males jents significades en lo present proposit per lo loch ahon sent Pere feu la dita confassio qui era Cesaria, cjutat de paguants e de gentills axi com dit es desus. E aso pots veura si attens con lo senyor axelsa la noble confecio de sent Pere e com apres lo honra ell glorifica per ses altes peraules. Lo quart punt es com es sagura de james no caura ne defal[l]ir la sancta religio christiane, dela quall lo Saluador ha pronunciat que nul temps les portes jnfernals soes los diables ni lurs dexebles no la poran haterrar, e la Sjnagoga es defal[i]de ela sechta de mafumet cau e caura. los jmperis de Njnjue e de Caldea e de Perside e de Grecia e de Roma son cayguts, mas la sancta religio christiana no pot caura. raho es car es fundade sobre la jm mobla pedra Jhesu christ. Lo quint punt es alegrarse en Jhesu Christ e en la sua amor e clamencia qui tanta gracia nos ha feta en comenar poder als homens e actoritat de sobra los peccadors de lurs peccats o de denuncjarlos esser absolts per deu feta lur vera confecio sagremental. Aquest es estat ten gran benjfet que pochs son quil entenen ne qui sapian la sua virtut e per la qual la sancta religio christiana es fort altament en bellida e axelsade. Aquest ten gran benjfet no han aconsaguit los angells qui peccaren, los quals james no aconsagjran remjcio dels lurs peccats. Lo vj^o punt es que axis guardan dret vera remjcio de peccats en La terra ab [f. {?}v] aquella quis fa en lo cel que [si la una] val laltra val. En si en la terre per colpa de mal peccat [e de] confasor o de fals penjdent la remissio es nutlla ne lauors lo senyor no ramet res en lo cel en aytals persones, per raho de aso quj falsament e contra deu e justicia ligua o desligua o qui falsament ve ala confecio, aytal

pecca greument contra deu e contra lo sacrament de penjtencia es procura la dapnacio eternal. Lo vii^e punt es que jatsacia que los mñjstres dele esgleya excomunicuen algun contra deu e justicia, Empero ja per axo no son excomunicats [aqu]ells que denunciën per vedats, be que los axi malament denunciats deuen tenir la excumunjacio per rauarencia del grau de aquell jutge qui lo veda e tanent la dita excumunjacio per aquesta manera merexan molt denant deu. Lo viii^e punt posa sent (*ratllat*: march) mateu e es que apres les coses dites en lo pus prop precedent capitol dele confesio de sent pere, lo saluador mena als dexebles que no diguesan a nagu que ell fos aquell que sent pere hauja aixi altament confessat e aso mena per no (*ratllat*: esser) escandelitzar lo poble e per no dar los manera de menyspresar la doctrina apostolical en temps de la sua passio. Car pogueran dir: veus aquests qujus preycauan que Jhesu Christ era ver deu e veluos ara mort. Segonament car en cara no era lo temps de soffarjr moltes jñ jurias e tribulacions. Tersament per en senyar la sua perfeta vmjlitat fugent a fama e ax[al]tacio de sjmateix ne en cara no era lo temps de publica manifestacio dele sua djujnitat fins que fos resucitat.

(*rúbrica*) Com los dexebblas lo preguaran quels dixes per que ells no haujan puscut guarjr lom lunatich (*fi de rúbrica*).

Après aso acostas a ell hun hom quj saionolla als seus peus e soplicall vmjllment que guaris son fill qui era lunatich e endemonjat e soujn lo djmonj lo gitaua al foch e en layguo volent auciura; e el aportat als teus dexebles e no lan puscut guarir. E lauors lo banigne senyor vaent que sos dexebblas mateix no haujan la fe ardent ni bestant a guarir lom aquell quax fallo dix los axi: O generacio incredula e perversa e quant sere luny de vosaltres e quant dure-...».

XIV. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre VIII, cap. XCVII-XCIX, el primer sense la rúbrica, el XCVIII complet i quatre línies del darrer, actualment ms. 02, III, f. 1d-2d (BC, ms. 460, f. 130rb-131rb)*.

F. [?]:r: «... [R]espos asi sent pere [al Sa]lu[a]dor e dixli axi: senyor aso que has ara dit dius ho [per nos o djus ho per tots, so es siu dius per nos quj rapresen[tam lo]s prelats e los praycadors o djus ho generalment per tot h[om]. E par]laua per so que hauia dit de tanir castedat e de ben vetlar sobre si [matex], e de aperallarsa a la mort. Respos lo Saluador posant la ters[fa via quins] deu molt jncljnar a menyspresar les cozes mundenals e es [atenent lo]fici e dons que rabem de nostro senyor deu, e dix que jatsacia que las [dites doctri]nes sues santas sa entanesan a tota jent. Empero molt mes ast[renyia los] pastors dellas animas axi con son prelats e princeps als qu[als nostre se]nyor ha comenades les animas de lurs subdits e als quals an[...] a dar sjmatex en gloria per lur trabayl. Empero si [aytal perso]na nos cura deytal ragiment en que es tengut es donara [a vida] carnal e dara de simatex molt

mal axjmpli, vendra lo senyo[r contra] aquel en dia del qual aquell nos tem. E pertjrla per lo mjg, [so es donant] lo cors a la terra ela anima als diables. Raho de aso assigna lo [senyor ca]r con lo prellat e lo princep sapia o dege saber la volentat [de deu per] astudi e per bon consell e per alta contemplacio e contjnuada e [devota] oracio, per tal sj no fa la uolentat de deu, digna cosa es que li sien [dades gran]s penes em[o]ltes. M[a]s lom ignorant qui no sab la volentat de [deu no la] fa aytambe sera ponjt, mas no tant com lo prellat e lo princep [qui son ten]guts de saberla. E assignay lo senyor altra raho e es aqu[esta, cor] nostro senyor aytan raquer mes del hom com mes lja coman[at per raho] de aso dju sent Gragorj quen lom que seny ha aytant deu [viure tos]temps ab maior pahor de deu, con veu que a rabut de deu maio[rs dons e] mes, los qualls dons lo saluador appella asi comandes. car ax[i deuen esser] appellades, pus que aquell qui les raeb na aretra compte [a deu].

[f. (?)v] (*rúbrica*) Exclamacio contra aquells quj [t]ot[s] temps sercan la vanjtat del mon e nos curen de deu (*fi de rúbrica*).

Sobra aquest pas fa [Croma]cius vna gran exclamacio dient axi: O fills dells h[omens com] [sots tan folls e] [tant] vans, to[ts] temps desigats ser[cats treba]ylls per ujas, vos percassats la vostra dapnacio, so es riqueses [honors po]mpes e grans graus e molts bens temporals. No sabets que ayt[ant com] a]ytals dons deus mul[tj]p[licar] mes en vosaltres aytant, so[ts a ell pu]s obligats e mes car[regats e] tenguts de mjlls vjura e de esser [enteso]s de fer a deu bon seruei e pus feruent e pus copios e pus [diligent], e aytal venjts al gran juy de deu ab maior perill, maiorment a[quells mesquin]s que aytant com mes do de deu raben e pijors son e pus folls [e pus po]mposos e vans e avars e pus teccats de molts vicis e pus n[ec]ligents] en lo seruey de deu e en la administracio que a ells los ha co[m]enada]. O mesqujns que faran ne diran ne a qui racorreran lo jorn de se mort [quant sera]n devant aquel ten rigoros e distret jutge. O dells mesqujn[s e] com se t]roberan en genats e desemperats de tota ajuda et de tots bens [buits cu]lideran e ploraran e jemegeran e trencaran per lo cor e res nols profi[tara car la]uores no sera hora. O donchs mesqujns quj sots axi jmbicioso[s de ajust]ar dines venguen donsevulla, no siats ten cruells a uosaltres [mateys, aya]ts pietat delas vostras animas e lexats anar les coses qujus an a dap[nar si no l]es fugits axi com al diable e pensats soujn en aquest ten gran perill [quis sta ap]perallat sj nous hi guardats ben.

(*rúbrica*) Com lo Saluador los jmfor[ma a menys]presar lo mon (*fi de rubrica*).

[L]a quarta via per la qual [lo Saluador] aqui matex nos jmforma a menys presar les cozes [temporals si] es extanents als seus grans beneficis e en spacial en [so que diu asi] prophetant de la sua praciota mort perque dix ho con son [turmentat] e sare f]ns que sia batejat ...».

XV. Francesc EIXIMENIS, VC, *llibre X, dues ratlles finals del cap. IX, capítols X-XI, i tres línies del capítol XII, actualment ms. 02, III, f. 1ef-2ef (BC, ms. 460, f. 246rb-248ra).*

F. CCLR: «... colp mori e anna axjmatex fanj legament sos dias ab daltres enamjchs del Saluador quj j[n]p[u]gnauan la sua sancta rassuraccio.

(*rúbrica*) Com lo nostro Saluador aproua axj matex la dita rassuraccio apparent a djuerses persones (*fi de rúbrica*).

Proua lo Saluador la sua sancta rassuraccio Aparent adjuersas persones e primerament apparach a la rauarent mara sua sagon que piadosament cresem. E per asolo die de pasqua lo papa fa la sua Jtacio en lasgleya de sancta maria e aqui salebra la misa, e los abengelistas callan aquesta aparicio en quant la mara noes produjda en testjmonj en fauor del fill devant lo mon e ells solament posaran les aparacions fetes en aquells quj no atanyian a Jhesu Christ. Empero con dju asi Vbertjnus jn quarto libro e daltres doctors nagon no deu duptar que aytal fill nosia apa[r]agut aytal mara E primerament {que a} tota altra creatura com las dolors que ella aporta per la sua passio e mort sien stades les maiors que james ne aportas altra creatura. E sagon que dju lo salm[ista], sagon les dolors sadonan les consolacions celestials. qujnes ne qualls peraulas nj raunamen[ts] foran en tra ells no es persona mortal qui aso poges (*sic*) dir, car tanta es la altea de quelas duas persones sagrades ella lur perfeccio que tota altra lengua fayll a lo racomptar. Pensa dju asi leontius de aso perlant quant era e es alta la jntelligencia de cascuna de aquellas duas persones e quante era la amor de lahu alaltra e quanta era [e] es la manera del raunar ne quanta alagria fon jnfusa en la anima de aquella santa dona per la prasencia del seu fill rassucitat, a ella presentat e tanta gloria e tanta honor e ab ten gran goig e ab ten accellent (*sic*) victoria e ab tanta e ab ten nobla companyia. de aquesta sancta apparacio nons en cal pus perlar sino que la cragam fermament el astjmam altament ela honram complidament quant en nos sia, car sagon que posan alsguns doctors contemplatius a la gloriosa [f. CCLV] [e] aquesta rassuraccio nes estat dat algun alt santjment digna de gran rauarencia e mamoria.

(*rúbrica*) Com lo Saluador apparach en aquella santa dona Maria Magdelana e asent Pere e adaltres (*fi de rúbrica*).

{S}agonament apparach en aquella santa dona Maria Magdelana sagon que posa sant iohan a XX capitulo e sen Marche dju aqui que apparech li prjmerament en fra totes les apparacions deles quals fan mencio los auengelistas e aso sagon que dju ylarius, per tal quant ama Jhesu christ pus ardent ment E axj matex sagonament li apparech a ell[a] (*interl*) axi (*fn interlin*) primer per tal quens donas en tendra que per los peccadors era mort njls auoria quant sa tornauan aell de tot lur cor, axi com feu aquesta sancta dona. Tersament

cor planch al senyor quella orda dela raperacio del mon raspongues ala orda dela destruccio, per que axi con prjmerament pecca fembra e puys hom axi lo saluador raperant lo mon primerament apparech a Magdelana e puys a sent Pere. Nota que sobra aquesta apparacio ha feta Origenes vna fort bella e deuota homjlia, empero per tant quant es gran lexla e quj volra veura la ystoria dela dita appericio veia a xx capitulo de sent Iohan la qual axi matex e laxade ab les altres ystorias delas saguents apperacions car son longues. Tersament apparech allas sanctas dones vjnents al sapulcra les quals saluda djent los *Auete* so es deus vos salua e basarenli los peus sagons que auem Mathei vltimo. Asi fan los contemplatjus altres consideracion[s] sobra lo perlar que feu ab ellas e la familiaritat quels en senya laxantsa tocar aellas ela gran consolacio [que l]as dona mas lexho estar per esqujuar proxalitat de script[ura] o de peraulas. Quartament apparech a sent Pere djent als cuns doctors que quant ell e[sen]t Johan sa pertjran del monjment lauors sent pere sa sapara per causa quills occurrech de sent Iohan e que lauors li apparech lo senyor, de so auem [f. *CCLiij*] *luce vltjmo* sobre aquesta apparacio fa gran asclamacio Maxjmus exponent aquest pas p[ri]merament tractan la gran clamencia e bonasa del nostro rademtor quj no contrestant quell auja tres veguades raneguat l] apparech aell tot soll e en spacial el saluda djent l] deus te salu Pera. E dju que guardal fort dolsament e soptosament dju que sent Pere astech axi alterat e ach lo cor axi farit sjntent (*sic*) la dolsor dela prasencia del Saluador que de contjnent caygue en terra e aferra los peus del saluador agenolantsa aell ab subjrana rauarencia, e no gosa lauar lo cap alt ne la cara per sobres de vergonya mas ab grans plors de menaua perdo e missericordia al nostro redemptor djent l]j: O font de tota piatat e quanta es la vostra missericordia que vos vullats esser apparagut aten gran peccador e auos tant des conaxent com yo som. Segonament tracta aso que feu lo rademtor e dju que jncljnas a sent Pere e pres lo en alt e besal djent l]j: tot ton peccat tes ralexat car maraxanho les tuas lagrames e plors per que sias fort de si auant car grans cosas ta coue asofarir per la mia amor. E sent Pere mebrant (*sic*) que en la c[e]na apres ques fon offert a morir lo renegua prestament aquella nit, nos gosaua offerir al saluador amorir nj asofarir res perell. Mas dixli axi: Senyor, tu mas fet e tu sabs mon desig que yo e de serujr atu, placiati que fases en vert tu aytal com desig esser e yo desig. Tersament dju que lo saluador altra veguade lo bessa el benay eli dix quel]i saludas sors ffreres, so es los sants apostolls que aquell dia samostraria aells e axi depperach lo senyor. Ques que cia deso que dju Maxjmus, nos empero de cert nosabem aquesta apparacio quant safeu nj en qual loch. Quintament apparach als sants apostolls qui estauan ensemps en lo cenacla e aso auem Johanjs capitulo xx^o e sent luch na parla. E que en tra aells stants en les portes tencades djent los pau sia ab vosaltres e en senyals [f. *CCLiij*] les nafras deles mans e dels peus edel costat e allanals [e]n la cara dient: pranets lo sant esparit e aquj lexarets los pa[ccat]s en aquells seran lexats e aquells de qujls ratendrets de quells seran ratanguts, lauors empero noy era sent Thomas. Sisenament apparach als dos dexeblas qui enauan al Castell de Emaus. E mostras en forma de palagri e conagueranlo en

lo trancar del pa, car la misericordia queli feyan los maresch quel conagueran rabent lur almoyna, mes no placia adeu que sia ver aso que djen als guns baginols quello Salvador trencant apperagues teyllat de cascuna pert. axi com sijn fos pasat hun coltell con james lo salvador (*interlin*) no (*fin interlin*) feu mjaclas sjno aytant con raquerja nesacitat glorificant lo seu para e tjrant lom a deu, e tot aso tostemps, sens tota curositat e sens tota vanjtat, axi com apparaguera en tayllar axi lo pan siu faes axi com aquests dien. Nota que aquestas sinch apparacions dites detras foran fetes lo die de pasqua sagon que la santa esgleya les publica avent fonament dels sants auengelistes. Aquestes matexas sinch apparacions rapresenta lo prouera (*sic*) en la misa que sinch veguades sagira al poble e la tersa veguade sagira perlant gjnt significant la apparacio que feu asent pere perso com axi com dit es, no sabem quant nj ahon cefeu.

(*rúbrica*) Com lo Salvador acap de VIII djes apparach als apostols en semps e perla ab sent Thomas (*fi de rúbrica*).

Après les dites coses e apparacions apparach la vuytaua de pasqua als dexebles en semps ajustats present sent thomas, al qual mena que mases les mans en los senyals que ...».